Nota ꝙ pticipio in dus nost vltimꝛ in ablatiuo absolute. Sed tantum cum verbo cōpulatiuo vnde plerumqꝫ nomen esse videtur

In dus participans semper passiue tenetur.
Sed nunqꝫ sextus absolutus sibi detur
At substantiuum verbum persepe sequetur

Nunquid ab impersonalibus verbis fiunt participia. Minime mi si pertesus a tedet quo vtitur Suetonius pertesus ignamā suam

Impersonale uerbum nullum dabit ex se
Participās misi pertesus quod dat tibi tedet

Que sunt participia que in vocꝛ passiua actiuam habent significationem. Circūspectus ꝙ circūspicit quem solemus appellare cōspicuum. Consideratus qui agenda considerat quemadmodum inconsideratus qui nō videt quid agat disertus qui bene disserit cautus qui cauet hoc est sibi stit cauere tutus qui tuetur vt tutus portuc qui tuetur alios ignotus aliquando qui ignorat quintilianus si quis tamen errat ignotus argutꝰ qui arguit hoc est inuestigat falsus qui fallit. terentius mensen me aliquam causam fictam falsam ineptam saltem potuisse prouoqui aliquādo etiam passiue vt idm falsus es id est deceptus contentus qui continet quod animo satisfacit non qui continet tacitus qui tacet hoc est taciturnus. virgilius tamen passiue posuit quis te magne Cato taci aut te Cosse relinquat. Profusus qui profundit scitus qui sciens est distrctꝰ qui qualitates personarum et rerum momenta discernit Complacitus quod ab actiua vocꝛ venit siat fluxus ꝙ inuestratus ꝙ iuratus a iuro iuratos eīm dicimus qui iurarunt et exercetos hedos apud virgilium ab exercno vt exoletus ab exolere adultus ab adolesco defectus qui de-

fiat. martialis dulcia defecta modulatur carmina linglia. cantatos cygnus funeris ipse sui Quintilianus Defecta labore senectus

Actiuū sensum passiua voce tenent hec
Considerat⁹ circūspectus iūge disertus
Cautus et argutus ignotus sic quoq; tutus
Contentus falsus tacitus profusus habetur
Scitus distretus iuratus complacitus q⁹
Execretos exoletos defectus adultus

Que sunt participia que in voce actiua passiua habent significationem Euidens negotiū dicitur quod videtur aperte non quod videt Indulgencior facies que pulchra nō que alijs indulgeat sed cui alij indulgeāt Preterea magnificentissimos ludos dicim⁹ quasi magnificē factos & honorificentissimos quasi honorificē factos

Voce sub actiua sunt hec paciencia sensu
Indulgencior ac euidens est magnificens q⁹
Iūgis honorificens & que formantur ab illis

Presentis tpis participium aliqñ preteritum significat vnde Cicero in bruto Tum e sicilia discedens Rhodum venissem Non enim discedens venerat sed diu postq discesserat quod ideo accidit quia latini carent participio preteriti actiui. vnde non recte dicitur Tum e sicilia proficiscens rhodum veniss̄em sed e sicilia profectus

Ac presens pro preterito poteris reperire
Offendi aduenies dicit terencius ipse
Et caligantes abrupto sole Nicenas

Cuius generis sunt ptĩcipia ꝑsentis tpis qñ substãtiuãtur Neutri vt ardens stingens añædens sequẽs dicens ꝯuenies ꝑsens ꝯstinens apud oratores pro firmamento oratonis

Participãs præsẽs generis bene dicito neutri
Substantiuatũ contingens sit tibi testis

Que partĩcipia substantiuantur ꝫ sunt masculini generis Oriens Occidẽs ꝑfluẽs pro fluie Cõfluẽs quo duo fluia currũt loc9 ẽ

Masculasũt oriẽs quod ꝫ occido profluo fortãt
Cõfluo quodqꝫ creat. primũ genus ista tẽbũt

Que ptĩcipia substãtiuãt ꝫ sunt feimi generis Cõtinẽs p tra aque prima sed nõ vt ĩsula aqua tecta Ciens vt ciæro Adqs se applicat sui generis aiantes Mẽnũqꝫ tũ hoc nomẽ i neutro gné repit sed magis in plurali Consonans littera pro nõ vocali

Feimi generis tibi participãcia sunt hec
Præsens quod fortãt hoc verbũ contineo sũ
Terrã significat aiãns ꝫ consono quod dat
Participãs ꝑsens tibi littera cõsona cũ sit

Qualit stiẽdũ est noia sit an ptĩcipia ꝙ formacõem in dus finitorũ sequũt Si a vbis neutris deponẽtibꝫ creastãt noia ñ ptĩcipia sunt

In dus finita sũt participia dicta
Ni sint a neutris vel deponente creata
Tunc prisco teste sunt noia rite vocata

Noia ꝫ ptĩcipiũ in declinacõe mõi finiti ac ꝑsoãlis vbi ꝑsitũ vãriat variato suppõito vt puer doct9 ẽ pueri docti sũt Sz ptĩcipium in declinacõe modi infinitiui aut vbi ipsonalis positũ manet inuariabile vt oz nos doctũ fuisse

Quando vtendum est participio futuri in rus vl dus Quando in vulgari sensus modi infinitiui sequitur verbum substantiuum. Et maxime quando aliqua necessitas in illo vulgari implicatur vt preceptor correcturus est discipulos male intentos disciplime pueri sūt castigandi Laudanda est virtus Vicium vitandum ab ōmbus est

Participās in rus post sum tu pōe vel in dus

Qualiter suplendum est defectū participij Per qui relatiuum et idem tempus vbi actus participium desit vt sum qui timebo pvo timiturus quod non reperitur Sum qui studebo

Si tibi participans desit qui pone relatum
Tempus idemqz sin quod deposcit fore verbi

Cuius generis sunt participia ad masculos solū ptinencia vt genes rans futuens Et que ad mulieres solum pertinent vt nulens nup tus pariturus pariens lactans ꝛc. Sunt oīs generis. et figurati ue siue vituperationis causa adiuntur substantiuis oīs generis.

Sunt ōmis generis tibi perticipancia cuncta
Soli siue mari seu conueniant mulieri
Da futuens generans sexus propriata virilis
Sed lactans nubēs nuptus pariēs pariturus
Dicūtur proprie muliebre genus retinere

Sunt quedam que cum formam habeant participiorum tamen ac tenāa tempore nomina esse ostenduntur vt galeatus scutatus et ce tera contenta in versibus

Participi similes sunt he voces galeatus

Scutatus iugas pilatus cū tunicatus .
Baccatus caligatus cum manucleatus
Estq; paludatus penulatus siue togatus
Pretextatus cū trabeatus iuge comatus
Addas cristatus braccatus cum soleatus
Hastatus stellatus itm̄ lunatus habetur
Irā dans atus Et quedam terminat itus .
Turritus cū territus pellitus Et vtus
Astutus simul hirsutus cornutus habebūt

Que sunt ptīcipia quorū vba in vsu nō sunt Patet per versus .

Ista triūphatus erratus seu vigilatus
Dicq; laboratus decursus sit sociatus
Et q̄ antelatus regnatus sunt sine verbis

A gerūdijs qualiter dīnt ptīcipia Gerūdia sīgnt rei adminīstrac̄ōē nē sine tpe Participia vero tp̄us sīgnt sine rei adminīstracōne Cū vtendū est gerūdiuo in di. Post nomen substantiuū loco infinitiui . vt tp̄us studendi. cā sciendi. grā ludendi Et ideo latine nō dr Mō est michi opus rēdendi sed rēdere Vt sit suppositū rēdere opus vo apositū Ite habeo mandatū dño vouendi te latinū ē . Mō latinū sit Mādatū ē michi a dño vouendi te sed vouere q: mandatū hic verbum est illic vero nomen

Post substantm̄ nomē. di conuenienter
Pone gerūdiuū · sequitur nā cetera ravo

Cū sensus modi infinitiui sequit nomē adiectm̄ nō gerundio sz ipo

infinitiuo dicendū est siue actiuū siue passiuū fuerit vt Dignus es hāc re opus. vel dignus es honorari Participia tm̄ & hec noīa Doctus ritus prōptus timidus. cupidus auidus et gerūdiuū in di & infinitiuū sibi vendicant adiūgi vt Timens nauigare & nauigandi Cupidus videre et videndi

Infinitiuū post se vult mobile nomen
Imperiū Cesar solus tu dignus habere
Adiectiua tm̄ doctus promptus q3 peritus
Et timidus cupidus auidus sic participes q3
Aut infinitum post se poscunt ve gerūdium
Sū cupidus legere dicas cupidus ue legendi.

In Do gerūdio loco ptcipij pītis tpis & noīm verbaliū eiusdem significacōis vtimur Vt studendo doctus euadā. Vel cū his ppositōnibus A. ab. e. ex. in. cū. de. Vt a studendo. ab legendo. e. dormiendo. ex meditando. in pugnando. cū vigilando. de edendo.

In do participis psentis pone locoq3
Nominis eiusdem verbalis significati
Vel tm̄ ppositis his iūge gerūdia septem
Ex. e. de. simul ab. in. cū. comūgitur a. q3.

Gerūdiuo in dū cū his ppositōibz vtimur. ad ob. ppter. inter Sine ppositōe etiā iūgit huic verbo Est vt Seruiendū est deo Placendū est regi. et quandā tunc dicit necessitatem Cū ppositōe ad. potest gerūdiū in dū loco infinitiui cām vel vōem supius alicuius dicti significātis. potest & & loco poris supini. vt vado auditū l ad audiēdū doctrinā

His cū ppositis. dū ponas. propter & inter

Ob. simul ad. quando cām notat aut racionem
Et sine p̄posito poteris dū iūgere verbo
Cū substantiuo. maiores est imitandum

Nota q gerūdia in adiectiua noia eleganter cōmutamus silia ptia pis in dus Et ea substantiua adiūgimus p̄sertim in genitiuo ac nsactiuo ę ablatiuo asu. vt Audiendi virgilij causa. ad audiendam doctrinam ego. In legendis auctoribus labovo.

Pro qz gerūdiuis tu participalia pone
Cū substantiuis. sexto. quarto gemto ue.
In libris cupio multum sudare legendis

Supinū in Um loco infinitiui post verbū signs motū ponit vt Eo venatū Ia v vere supinū terminatū nūq̄ iūgit cū verbo signte redi tū vt Venatu vetco Sed cū noie tm adiectiuo vt Jocūdū auditu. de lectabile gustu. facile dictu. difficile factu Post motū signs verbum nō ponatur supinū de v. sed nomen in ablatiuo cū p̄positōe qđ idē sigt Vt non vedit hac nocte a cena Eschimus dicit Terentius nō cena di sic Vemio a lectione non lectu dicendum

Post motus verbū quod in vm sit p̄ōe supinū
Quod sit in v. nūq̄ iūgas verbo redeunti
Nāqz petit nomen adiectiuū sibi iūgi.
Res facilis factu. fuit hoc m serabile visu
Post verbū reditum signās tu ponere nomen
In sexto debes quod sensum seruat eundem.
Ut cena vemo non cenatu bene dico.

Coniunctio pars oꝛōis idecliabilis est ānexēs ordinās aꝫ sententiā Et quot modis ponit. copulatiue vt hō ⁊ aīal ꝺꝛ natus causa ꝓponit vt Et prudens ⁊ fortis fuit Cesar disiūctiue vt Legere ⁊ nō intelligere est negligere Successiue vt ihūs sedebat supꝛ pullū ⁊ asinā. i. aliqñ sup pullū ⁊ aliqñ sup asinā Expositiue pro idest. ouidi9 Hāc deus ⁊ litē meliꝛe natura diremit. i. meliꝛe natura Item multifariā multisqꝫ modis qꝫ pro. i. ponit ⁊ est figura Efflexegesis qñ dictio vel oratio sequens exponit precedentē Vnde Ebrardus Est efflexegesis exponens dicta priꝛis

Vnit disiūgit Et cum prepositur oꝛnat
Et successiue ponetur ⁊ expositiue.

Quot modis discopulat Et quatuoꝛ Mñ ponit post ꝓnomen possessiuū Vt hic liber ē meus ⁊ fratris Mñ sequit ꝺcōnem varios casus exigentem vt dignus es laudis ⁊ ꝑmio Mñ dcōnes copulantes laudantes eandem ostruendi rōnem nō habent. Vt Ciceꝛo erat eloquens ⁊ magni ingenij Item qñ mediat inter ꝺuo nomina locoꝝ ū diuersi numeri aut declinationis Vt Ciceꝛo floꝛuit rome ⁊ athenis

Post possessiuū pronomē post quoqꝫ verbum
Quod varios poscit casus Sic dictio quando
Precedēs ipmqꝫ sequens variāt racionem.
Ac intermediat duo nomina quando locoꝝ
Que vario casu disponi regula poscit
Tūc sibi dissimiles. Et vult coniūgere casus

Qualiter ꝺrñt Et ⁊ Que. Penes ordinem Mā et interponit. qꝫ postponitur cū sit voꝛ enclitica Et facit syllabā precedentem acui ⁊ se

ipñ gmuant Quot-sunt dīuctiones encletice.tres q; p et.ne p an
ue p uel que semp gmuant silbā p̄cedēte eleuata nec sepant sed seri
būtur & p̄ter tū mediate ad dcōmibus p̄cedentibz tamq̄ syllabice
adiectiones vt Tuq;.Tune Tuue

Interponitur Et sed sit tibi postpositumq;
Dic ne pro an ve pro vel. q; pro& fore postpo=
Noces encleticas cōiūctas uer prioꝛi sitiuas

Ae nō solū p et sed etiā pro q̄ ac ꝛit Virgilius in tercio Haud se
cus ac iussi faciūt Terencius in phor. Mūq̄ eque inqnit ac mō pau
pꝛtas onus visa est michi et miserū et graue Similiter atq; pro
q̄ ponitur Idem in eodem Ne simili vtamur fortuna atq; vsi sumus

Pro q̄ q̄nq; bene ponas ac simul atq;
Haud secus ac iussi faciūt hic denotat ac q̄.

Qualiter fit Sylepsis p dīuctionez copulatiuā Cū ꝺbū adiectiuū
uel ꝛelatiuū ꝺformāt oibz dcōmibz copulatis in numero saltē vt ego
& tu legimus Fit quoq; & hic euocatio Quō fit zeugma.q̄n ꝺbū ad
iectiuū aut ꝛelatiuū p̄dēti ꝺformāt vt ego & tu legi s aut vie uersa

Copula dat zeugma dabit & quādoq; sylepsim
Tu quid ego & populus mecū dꝛsideret. audi
Flaccus ait. subeūt morbi tristis q; senectus

Nota q̄n dīuctio copulatiua p̄cedit et mediat copulata singularis e=
rit numeri qđ sequit vt Et frater& soꝛoꝛ mea quā amaui mꝛtua ē

Copula p̄cedens medias q; sequencia primo
In numero ponit Et tu frater q; moꝛatur

Ne p quot pribz ponit dīuctio disiūctiua ē postpositiua encletica Vt

Tu frater ne tuus veniet. grecā ꝓpoſitio ī hi ſyncopē ſolū venis vel
venis. i. ſine ordo Interiectio dolentis ē ꝙ tūc ꝓducitur vt ve tibi
bethſayda

Dico ve vel coniūctio ſit. ſignat ſiue grecum
Prepoſitū cum ſit interiectiuaqꝫ vox eſt.

Vel ąt ſigt. etiā Terentius vel rex michi ſemp agebat magnas grās s
Sigt ſaltem vt ibi Si nō ſuis vatibꝫ credat vel gentilibꝫ. ſigt ſiue

Vel dicas etiā. vel ſaltem vel quoqꝫ ſiue.

Nota ꝙ vel ꝙ cetere diūctiones diſiūctiue ſæpionem nō faciūt ſic
tñ prepoſitio Cū ſūpit vt apud ouidiū Altorū aim plauſu clamos
ſupas qꝫ deorū impleuere domos

Per cū ſed nūꝙ per vel concepcio fiet

Ne quot modis pomit. ꝙ certe Terentius ne iſte haud meā ſentit
ꝙ nō qñ iūgit impatiuo mō. vt ne pete firmatas pacis diſſoluere le
ges Pomit ꝙ vt nō. vel ꝙ nō. vt ow ne facias Mñqꝫ pomit ꝙ ꝙ qñ
ſtruit cū verbo dehortatiuo vt ꝙhibeo ne ingrediaris Mñqꝫ interro
gatiue pomit ꝙ an. ꝙ tunc ſemp poſtpomit enclitice. vt Tune ille eneas
quem Dardano Anchiſe Alma venus Phrygij genuit Symoentis ad vndam Et eſt impatiuus huius verbi Neo nes

Ne ꝙ non. certe non imperat. atqꝫ rogat nē
Coꝛripe qñ rogat. ſed ne per cetera produc

Ne deōni in vocali finienti aut S tā terminanti ſolet adiūgi ꝙ tūc
nūquid ſigt. et e. vel ſ. apocopat vt. michim ꝙ michi ne. dixim ꝙ dixi ne
viden. i. vides ne. cēſen. i. cenſes ne Hoc apud terentiū ī vſu frequentē

Dictio vocali finita vel ſ. ſibi ſubdit
Sepe ne pro nūquid ē. vel ſ. ſed demere debes.

Ne dubitatiue ſiue interrogatiue ponit cū nec p̄cedente Sic faciam necne ignoro p an nō Sed an ſupuacue tunc additur Sic ignoro an faciam necne

Cū nec p̄cedit interrogat aut dubitat ne.
An tūc non ponas. veniat rex poſtulo necne.
Non dicas an rex veniat te poſtulo necne

Nedū p nō ſolū ponit Sed nedū poſteriori parte ponit Non ſolum in priori. vt nō ſolū vulneravit parentem ſed etiam interfecit Sic dicendū eſt per nedū Patrem interfiat nedum vulneravit

Nedū non ſolū ſignat ſed poſteriorem
Vult partem nedū. nō ſolū vult ſibi p̄imā.

An interrogatiue frequenter ponitur qñq; tñ dubitatiue. vt Dubito an viuat an mortuus ſit

An querit. ſepe vult et ſimul an dubitare

Nec ę neq; cū duobz ſuppoſitis ſingularibz geniti verbū exigūt plurale Terentius in Adelph. Hec ſi neq; ego neq; tu ſcimus non ſunt egeſtas facere nos

Nec neq; plurale verbū poſcūt geminate

Que ſunt diuctōes expletiue ſiue xpletiue Que nulla ſigcōis neceſſitate ſed metri ornatus ve grā ſepe ponūt. aut ad ſententias diſtinguendas elegantiāue explicandā Dero. aūt. quidem equidē. quoq;. eñ ſcz. videlicet. Virgilius in ꝓmo Multa quoq; ę bello paſſus dū cōderet urbem Que q; ibi verſus cā ponitur p ſimiliter vel certe

Vox coniūctiua non cauſa ſignificati
Ponitur interdum. tñ ornatus racione
Vel metri cā complet coniūctio verſum.

Que sunt aduersatiue ꝯiūctiones Que aduersum vnum nō sūt. Sed. At. Ast. vel. saltem. tamen. q̄q̄. q̄uis. licet verū. Modo Etsi tamet si. etiam si. alioquin

Aduersatiua cōiunctio conuenienti
Aduersum signat voluī prohibet pudor at me
Saltem q̄ūq; diminuit virg. in q̄rto Saltem siqua michi de te suscepta fuisset ante fuga soboles. At pro saltem. Vel p saltem et aut p saltem inuenit Ne quoq; in eadē sigmificacōe inuenitur Salustius. Ne illi corruptis moribz victorie obtemperēt Similiter nec ꝫ ne q; \ t nec vna hora auarus neglgit lucrū. neq; pius iusticiam.

Saltē diminuit. aut. at. vel. ne. neq;. nec q;

Quā quot significacōnes hz Patet per versus.

Eligit ꝫ confert q̄p copulat abnegat auget.
Infimitat ꝫ assimilat rogat atq; referetur.

Quā q̄ñ valde sīgt positiuo nūq̄p iūgit nec etiā opatiuo nisi forte tū p. vel. sane. vel. admodū vel valde vel nimis Quam pro quantū positiuo iūgitur. Terentius flens q̄ familia uiter. i. quantum

Quam valde signās nūq̄p iungas positiuo
Sed q̄p pro quātū positino iūgitur aptē
Cum signat valde gradui sūmo bñ iunge

Postea sīgt quidē. sīgt etiā postea ꝫ paul ꝫ tunc aduerbiasīt

Postea quidē signat ꝫ tūc cōiūctio prestat
Aduerbū postea proculaut posthac tibi signat

Si quot significat. patet per versus

Si dubitat causāq; notat simul approbat optat

Abnegat & ꝑuis significare solet
Dij siqua est celo pietas. hic si quiá signat
Quando pro q: cõiunctio est virgilus Hec tibi fabo: euĩ quando hec te aura vexerdet Qñ etiã aduerbiũ ĩterrogatiũ tẽporis & qñ i. aliqñ
Quando notat tempus qñ cõiũctio non est
Pro quia dic qñ · coniunctio dicitur esse
Quim quot significationes habet patet per versus
Quim pocius cur non · qui. vt qui sigt & vt nõ
Insuper & recte dicas quin significare
Si & sin idem significant secũdum ordinem tamen variantur Nam si precedit sin sequenti clausule adiungitur Terencius. si illum vestinquo eius vite timeo sin opitulor Huius minas vnde errant qui sin pro sinon ponunt Quere versus in elegancijs de sin & si in ista S Seu. s. scriptum vel significat Ceu. c. scriptum siue aduerbium similitudinis est
Ceu sicut vult c. seu vel · vult S retinere
Neu & neue significant vt nõ Virgilius Neu populũ antiq̃ sub velligi one teneret Ouidius Neue operis famã posset delere vetustas
Hec duo. neu. neue. dic vt non significare
Cetrum & verum nomina cõiũctionaliter posita sunt pro sed Vtrũ nomen pro coniunctione interrogatiua etiam ponitur
Pro coniũctiuis tria nomina neutra locabis
Vtrum cũ. verũ pro sed sic cetera dans eum
Nomen dic vtrum necnõ interrogat vtrum

Jtē aduerbium affirmandi est et aduerbium similitudinis et coniunctio racionalis

Affirmat similat ita. tunc aduerbia ponas
Et rōnalis ita sit coniūctio sepe

Vero et scilicet yroneis solent apud autores sepe omissi vt Terētius Jo populus aiunt scilicet virgilius Egregiam vero laudem et spolia ampla refertis Tuaq puerq tuus.

Ponitur yronice vero cū scilicet apte

Vid ẽ propriũ prẽpositionis. prẽponi suo casuali
Postponũtur tamẽ quandoq; per Anastrophen apud po
etas Sed apud prosam scribentes nisi cum hijs quinq;
pron ominibus ꝯMe. te. se. nobis vobis Et huic nomi
ni quis vel qui in ablatiuis vt quicũ quocũ

Precedet proprie casum vox prepositiua.
Si postponatur per anastrophen eẽ probatur
Ttrãstra per r vrõs mauo fert maria ola circũ
Sic quicũ viuat scripsit Terencius ipse

Quam vim hz prepositio in cõpositione Aut complet vt pclarus
aut mutat vt pius iptus aut minuit significatũ vt tristis subtristis

Clarus pclarus auget vox prepositiua
Doctus et indoctus mutat minuitq; frequnter
Tristis subtristis ridet subridet Apollo.

Si due ppositiones casualem prędant. posteriot casum disponet Vt
De ultra mare veni De post fetantes accepit eum.

Vbi quãdo due ponũtur prepositiue
Posteriot casum semper regit arte sequentem
De post fetantes. de sub pede. de prope fontes

Que sunt noia posita ppositionaliter Patet p versus

Versus vel versum dic aduersus q; secundum
Nomina dic esse quarto quandoq; preesse.

Que ppositiões non ponũtur Patet per versus

Cũ tenus absq; fine. citra circa simul erga
Sicut apud iuxta nũq; stant compositiua

Quē prepositiones nūq̄ apponūtur sed semp̄ cōponūtur

Indiuise sunt voces prepositiue
Am di dis re se con semper p̄positiue
Con simul. am. circum. se separat atq; notabit
Di dis diuersa. re plurima sensa probabit
Nūc retro. nūc iterū. nūc. auget nc̄q; negabit

Quot p̄positiones semp postponūtur. tres. vrsus. vsq; & tenus

Semper postposite tres voces prepositiue
Dicuntur. que sunt versus & vsq; tenus

Notandum q̄ tenus cum ablatiuo ponitur vt summotenus attigit ore Et cum genitiuo plurali qui est rerum geiarū vt virgi Et crurū tenus a mento palearia pendēt Vel nom carentium singulari numero vt athenarūtenus armorumtenus Quidam tamen dicunt illum genitiuum poni loco ablatini mere grecorū qui carent ablatiuo

Singulari numero tenus est vox addita sexto
Plurali genito rerum si sit gemmarum
Aut si singulari careat numero. velut arma
Virgilius dixit summotenus attigit ore
Et crurumtenus a mento palearia pendent

Tenus quid significat. vsq; ad vt collotenus. i. vsq; ad collum aurium tenus. i. vsq; ad aures

Vsq; tenus signat simul ad collotenus. vsq;
Ad collum debes exponere. talia sicq;

Qualiter differunt mere prepoſitiones et aduerbia caſualia Mere p
poſitiones ſunt ille que caſibus ſeruiũt Et ſine illis in appoſitio
nes ideſt extra oppoſitionem congrue poni non poſſunt vt Ad et Ab
uerbia caſualia ſunt que etiam caſibus mere prepoſitionum ſeruiũt
Et ſine caſibus poſite aduerbialiter ſunt vt pone ſubit coniũx. coram da
ta copia fandi Que ſunt mere prepoſitiones accuſatiuo caſui ſer
uientes Patet per verſus

Ad. per. apud. propter. penes ob. trãs ꝓter ꝛ ꝛ er
Prepoſitiua mere dic hec ãrtũ retinere ga

Ante Corã Pre. ꝛ Palam qualiter dicũt Patet per verſus

Ante locũ tempus perſonã vultq; notare
Coia perſonã ſibi tm̃ vult fore pronam
Omnibꝫ adde palã pre deſignat tibi cauſam
Aut notat exordi ſic recte poſtulat edi

Cis et Citra qualiter differũt Patet per verſus

Cis propriũ nomẽ mõtis fluuiũue requirit.
Citra cõe. cis rhenũ flumina citra.

Quid intereſt inter Circã dram ꝛ circiter Patet per verſus.

Circ cũ perſone circaq; loco ſocietur
Circiter ad tp̃us proprie ſpectare notetur

Circã quando ponitur cum dictione incipiente a vocali M. abijcit
Vt circueo. circumamictus. circuiui. circumnatus Si vero cum dcõ
ne a conſonante incipiente ponatur m. manet integrum niſi c.d.q.t
tunc m. mutatur in N.

Circum vocali iunctū vult m. remouere
Sicut circueo monstrat vel circuamictus
Cum non vocali iūgatur imo sonanti.
Nil remouet nisi c.d.q.t. siue sequatur
m mutatur in N. velut in circūdo probatur

Aduersus Contra ꝫ erga sic distinguūtur Erga in bonū sumit.vt Pius fuit Eneas erga parentes Aduersus otra in malum.vt aduersus dñm ꝫ aduersus xp̄m eius.contra hostes

Erga si dicas bona vel tibi tēpora signat
Aduersus contra dicq; uotare mala

Nota q extra pro preter ponitur Terentius in Phormione Neq; cognatus extra vnam antillulam quisquam aderat.i.preter alie significationes note sunt

Extra pro p̄ter.vel pro sine pone frequenter
Et q̄nq; locum tibi denotat exteriorem

Ob in appositōe sigt pptē Virgilius Cuius ob auspiciū infaustū mores q; sinistros In oppositone vero contra vel ctrāi significat vt occurro obambulo

Ob propter cōtra vel circum̄ significabit
Dicas ob mores occurrit obambulo testes

Secundū multa sigt primo hz notissimū illū sensum vt sm platonē loquor.sm pythagorā disputo Aliqū sigt iuxta Virgilius.dulcib; illa quidē illecebris ꝫ plena sōm flumina Accepit vulnus sm aurem.i.iuxta aurem Simil etiā q̄nq; p eo q est pro vt sōm te litez do sōm me indica,i.pro me p te Secundū p in ponitur Tiero sm

quietem visus est repente adesse. i. in quiete

Post im. pro. iuxta. dicas | signare secundum

Trans in oposicõe manet integrũ quinq; dictionibus exceptis. s. trano as. trajicio is. trado is. traduco is & hec trabea e vestis regalis de trãs et beo as

Trans in cõpositis mil deprimit integritatis.

Trano trajicio. trado traduco remotis.

Est vestis trabea regalis. trãs. beo dicta

Preter oppositũ iuxta sigt. vt pterfluit. pter p sine & qñq; otra sigt. Terentius vt pter ciuiũ morem atq; legem & sui voluntatez patris tamen hanc habere studeat cũ summo probro

Signficat iuxta pter. notat & sine contra

Secus p aliter aduerbiũ ẽ Virgilius Haud secus ac iussi faciũt. Secus p iuxta ppositio Ceus a. ũ. c. in principio nomen est.

S secus ẽ aliter aduerbiũ tuncq; locatur.

Pro iuxta positum casum poscit sibi quartum

Dic cecus nomẽ visu signare carentem

Pro ãt sigt añ vt sedens p tribunal i. i. ante tribunal vel in tribunali. pter. vt p pãbz. pro iuxta vel secundũ vt pro viribus

Ante vel in. propter iuxta. pro dic ve sed m

Pre qñq; ad sigt. vt otempsi illũ p me. i. ad opacõem mei Ouidius Visus apollineos p me otrempnere cantus Pre significat ab vt mi ser est pre mulieris amore. Mñq; valde significat sed in oppositione. vt preclusus qñq; ante significat Terentius I pre sequar.

Ad pre sigt. ab. valde. pre. notat ante

Clam̃ ablatiuo ℰ antiquitus ac̃ausatiuo indifferenter iũgitur Ter. Cius Clam me p̃fectus est Clam quoq; adnerbium est.

Clã si p̃positum sit casum vult sibi sextum.
Constat ℰ antiquos clã casu iũgere quarto.

In sub. super. ℰ subter. ad locum significanda ac̃ausatiuo iungũtur. Cum in loco significant. ablatiuo. vt In siluam. sub frondes. Super herbam eo. In silua sub frondibus. super herba ingo. subter aq̃ nato. subter densa testudine repo

Ad loca cũ quarto super. in. sub. subter eũndo
Iũgas. Inq; loco. cũ signant iũgito sexto

In ℰ sub ac̃ausatiuo nũguntur cum tempus exprimunt Et tũc sub significat ante vel p̃r Virgilius Sub lucem exportant calathos. i. ante Indies sub senectutem morimur. i. ante senectutem. Per vt Virgilius Sub noctem cura recũrsat. i. p. In quoq; cum erga, cõtra vel ad significat ac̃ausatiuo iũgitur. Erga vt seruanda sunt bona in senium, Contra. vt rep vadit in hostes. Ad vt otulit se in castra.

Sub dabis in quarto si tp̃us significatur
Et pro per ponas tunc sub vel ponitur ante.
In quoq; designãs cõtra. simul ad simul erga
Quarto iũgatur sicuti racione probatur

Interiectio quid ꝛ. pars oōnis alijs ꝑtibus in
teriectiua animi affectus signifians Affectus quid sīgt
idem ꝙ passio Quare ponūt greci interiectionem inter ad
uerbia. qm̄ n teriectio vel verbo adiūgitur. vel verbum ei
subaudiū Quos animi affectus sīgt interiectio letitiā dolorem admi
racōem ꝛc. Que interiectōes letitiā signt Euax Euge Aha. hzhz.

Euax letatur simul euge. ridet ahahe.

Que interiectōes dolorem animi signt O. ah. hei. heu. hahu. proh. ꝙ
Euge euge. O quot sīgt Patet per versus

O dolet atqz wcat stupet indignatur ꝛ optat
Irā dicetur tunc O wcalis habetur

A quot significat Patet per versus

A trima parte comprendi dicitur arte
Interiectiua wx est et prepositiua.
Wocalis nomen Sic triplex attrahit omen

Proh interiectio dolorē aut indignacōem sīgt Terentius proh drā
atqz hoim fidē. Virgilius Proh iupiter ibit Hic ait et nostris illu
serit aduena regnis Et notandū ꝙ proh interiectio nō strahit ā t.

Interiectiue proh stat vel prepositiue
O spirare potes sed t. ne scribito fine.

De quid sīgt dictū est supra de diuisione M̄ producitur ꝛ qū corri
pitur De pro vel corripitur. alias producitur

Interiectiue stans ve. vel prepositiue
Tūc producatur coniūctio corripiatur

Que sunt interiectiones admirationem significantes. O ē Pāp⁹. vt O virum ineffabilem. O admirabile cōmerciū Terentius O steleſtū parmenonē qui hūc ſuppoſuit nobis Idem pap hrc ſuparat ipſam Thaydem In quibz intelligit hoc verbū mirꝛ

O qnqz ſcupet tuncꝫ caſum ſibi quartum
Jūgit. nā mirꝛ poſcit ſubdi ſibi verbum

Que interiectiones timorem aut metū ſignt Atat. Terentius At at data ſunt hrcle michi verba.

Interiectiua tiēt atat vox geminata
Vt dixit chremes atat michi ſunt data verba.

Quot partes interiectiue ponūtur. nomen per ſe vt Infandum. Virgilius Nauibus infandum amiſſis vnus ob iram Malū quo qz apud Terentiū in Eunucho interiectiue ponitur ſm donatū Qui malum alij Solus ſanio ſeruat domi

Interiectiue pom dic nomina quedam.
Infandū. ſic pone malum teſtante poeta

Pronomen quoqz nomini iunctū interiectiue ponitur vt Me miſe tū me miſerā. hcu nos infeliciſſimos

Interiectiue pronomē nomine iunctum
Ponas. me miſerū. miſerā me ſic puto dictuꝫ

Notandum q Interiectiones dolentis ſepe datiuo caſui iunguntur Virgilius Ei. michi qualis erat quantū mutatus ab illo. A quo qz apud eundem. A tibi ne teneras glacies ſecet aſpera plantas. Ve tibi bethſayda Heu quandoqz datiuum vt heu michi. ſepius accuſatiuum poſcit Virgilius Heu ſtirpem inuiſam et fatis contraria

nostris fata phytyci Terentius Heu me miserum qui nim tuum ex animo spectaui meo.

Ei terno iūgis heu quarte ponere possis
Sed raro terno. coniūgas veqz datiuo

Hui est dicendis intrictio Terentius Hui tam tuo

Sequitur de nominibz varijs siue heteroclytis

De nominibꝫ variꝫs siue heteroclytis.

Quid ē uomen variū siue heteroclytū. Quod casu declinatione. genere. numero ut patuum est

Dat nomen variū casus numerus. genus atqꝫ
Declinacio. ceu tibi scripta sequencia mōstrāt

Que noia sunt heteroclyta siue varia in casu. Patet p versus.

Dat Jesus vm quarto. reliquis v. sēper hēto
Vbis uomen in is. indeclinabile constat
Sic quis sumpta vr materialiter extat.
Tuvmꝰ exemplū Singlarem dat tibi rectū.
Presto nō aliū. substantiuo quoqꝫ verbo
Sēper iūgatur Pewottus testificatur.

Notandū q hec noia fas. nefas. hir. pus. ador. melos hāt tm tres casus singulares noiatiuū accusatiuū ꝫ vocatiuū. Chaos ablatiuū in o. facit plus noiatiuum ꝫ genitiuū singulares generisqꝫ neutri ē pluraliter omnes casus oīniaqꝫ genera

Fas cōiūge nefas chaos hir. pus ador qꝫ melos
Tres casus tm primū q̄rtū dato quintū ijs
Sextū finit. in o. chaos hoc plus pluris hēbit
Tm singlari casus pluraliter omnes

Fors noiatiuū vocatiuū et ablatiuū singularem tm hz alius ablatiui forte aduerbialiter aliquando ponitur Potis. expes. macte. noiatiuū et vocatiuum singulares tantum habent Jues noiatiuū accusatiuū ꝫ ablatiuū singulares habet

Rectū cū quinto dat fors sextū quoqz forte
Forte sua libicis tempestas appulit horis
Dāt rectū quintū potis. expes macteqz solū
Vultqz lues rectū quartū sextū quoqz tm̄.

Notandū est q̄ ceterus aut cetet non dicitur sed caret genere masculino nominatiui singularis Ceterus ceterū.

Ceterus aut cetet nō p̄bet cetera recte

Que nomina rectis singularibz carent Patet p̄z versus

Rectis deficiūt opis q̄ dapis q̄ dicionis.
Sic p̄cis atqz scobis trabis istis addere debes
Tantūdē gemto dic tantūdē quoqz quarto.
Dic repetūdarū tm̄ vel de repetūdis.

Que nomina genitiuis datiuis q̄ ablatiuis pluralibz carent. que continentur in versibus Et notandū q̄ verna tm̄ et vernabz sine genitiuo plurali tantū reperitur Similiter ossioz. manū. vinorū. vinū q̄ uinis reperiūtur apud auctores

Os es mel. mare. far. rus. tus. iūs. ordea vinū
Plurali gemito. terno sextoqz carebūt.
Quos mare ius vinū simul os qnqz tenebūt
Plurali verua casu careat gemitiuo.

Que nomina solū accusatiuū hnt Instar singularē accusatiuū tm̄. Dumpetias et insidias accusatiuū plurale tm̄ raro rectū hēre videntur.

Instar singularē quartū possit sibi solū

Suppecias ac inficias plnraliter ipsum.
Casum dāt quartum tm̄ raro quoqz rectum.
Notandū vicē ꝫ vicem tm̄ singulariter dō esse. Plnraliter vero omnes habet casus preter gemitiuū.

Dic vicē dicqz vicē numero nō pluraqz primo
Sed casus oēs plures preter gemtiuū
Que noia tm̄ hnt ablatiuū singularem. que obinet in versibus
Hec ablatiuū singlarem dant sibi tantum.
Astu cū celte. natu coniūgito sponte
Que noia carent vocatiuis casibus Patent per versus.
Que queriīt. q̄ distribuūt referūtqz negantq
Infinita quoqz casu caruere vocante
Nemo caret quinto pariter numeroqz secdō
Que noia prime declinacōis sunt ꝫ secūde Iudicra adiectiuū C arte exercent ludicrā Virgilius xi. Ene. Nec tui. leuia aut ludicra putātur pnia. sed turmi de vita ꝫ sanguine certant Iudicriꝫ stantiuū. i. ars histriomtus. vel ludi publici Lau. valla inquit
Iudicra dat prima tibi flexio siue secūda
Adiectinatur sicuti. mauo testificatur.
Est substantiuū tunc flexū daqz secundū
Que noia p secundā declinationē ꝫ tertiā variantur. patet p versū
Horū cōposita dat in vs flexura secūda.
Tercia sed dabit. is animus cui iūgitur ānus
Cera. iugū. limus. frenū dic arma bacillus.

Cliuius cū nerūus. normā coniūgito ſomnus.
Delphin delphinus elephas dic ac elephātus
Demon pſepe. preſepia demoniūqz.
Iūge ſequeſter eis quod terne ſiue ſecūde
Scorpio ſit terne ſed ſcorpius eſto ſecunde
Scorpius eſt ſignū cœli ſit ſcorpio ſerpens
Datqz tapes terne. mauo datqz tapeta ſecunde
Jugera ſunt terne. ſinglari ſitqz ſecunde
Vas vasis term flexus eſt vaſa ſecūdi
Declinat terna tergus tergūqz ſecunda
Nō flectas mille per ternā milia flecte

Que noīa p ſcandā ꝫ quartam declinantur variacōem. pz ꝺ́ſus.

Hec declimātur per quartā ſiue ſedām arbor
Eſt colus atqz domus ficus quoqz fructus ꝫ
Laurus cū cornus lacus ac mōtus montūqz
Eſt ſpecus ꝫ pinus iſtis cōiūgito quercus

Notandū etiam q Laurus ꝫ montus nō ſint quarte declinacōis capent datiuo et ablatiuo vtriuſqz numeri

Caſibus in terms numeri ſertis vtriuſqz
Deficiūt laurus montus ſi ſint tibi quarte.

Que eſt declinacō huius noīs Domus Paæt pr vrſus

Per quartā domus ē flectēda tibi niſi ſextus.
Singlaris. quartus pluralis. ꝫ eſt gemtiuus.

In numero vtroq; semper flexus vtriusq;.
Que noīa sunt quarte in singulari ⁊ scāde declinationis in plurali.
Patet per versus

Jussus ⁊ euentus permissus sint tibi quarte
Singlari numero. sunt plurelq; secūde
Actus iūgetur pluraliter acta feratus

Nota q fastus p supbia quarte. pro annali vero scāde declinacōis
⁊ quarte est Lucanus in x. Nec mens . . . . . iungek fastibz annis

Est fastus quarte fastus dicasq; sedē
Denotat annale. fastus fasti gemtiuo
Sed fastus tus. mi. vult a fastidio dici.
Fastorū libri descripcio tocius anni
ꝫ q; dies fasti dicti sunt atq; nefasti
In quibz est fatum ius. si non dico nefastū

Nota q penus pro annona est neutri generis ⁊ terce declinatōis
Sed penus mastulini ac fei generis est quarte declinacōis

Est penus annona terne generis tibi neutri.
Sit generis primi quarte generisq; secūdi
Annone prosit portet frumenta penusq;.
Magna penus paruo spacio cōsumpta peribit
Scripserat ⁊ plautus aliud curet sibi penus
Denotat ad victūq; penus q pertinet oīne

De nominibꝫ genere variꝫ siue heteroclytis

Que nomina sunt masculina vel neutra in singulari Patet p versꝫ

Singulari nūero sūt quoqꝫ mascula sūt neutra
Hec. angiportus corralus coralliūqꝫ
Cristallus cubitus crocus vm faciencia neutra
Carceris ē custos ergastulus Est tñ in lum.
Aut officina. vel dic ergastula carcer

Que nomina sunt masculini generis in singulari et neutri in plurali Patet pr versus

Mascula sunt primo nūero sꝫ neutra scdō
Baltheus infernus sic tartarus ē & auernus.
Cetus pro pisce cetorum pluraqꝫ cete.

Que nomina in singulari sunt masculina In plurali tant masculina ꝫ neutra

Sūt locus atqꝫ locus plurali mascula neutra.
Sūt loca terre sunt argumenti quoqꝫ sedes
Argumenta loci generis pluralia primi

Que noia masculina sunt & neutra in vtroqꝫ numero· pz ẽxus.

mascula vel neutra numero variantur vtroqꝫ.
Cōmetarius atqꝫ uadus clypeus qꝫ glomusqꝫ
Tignus in ī neutri. sꝫ in vs generis tibi primi

Nota q hoc nomen Dies dicis in singulari masculini et feminini generis est In plurali vero omnis generis vt dies et dicta Hospes quoqꝫ et hospita in singulari dicitur In plurali tamen aliqñ neutrū

Inuenitur sic et sospes.

Masculu singulari numero sit feminea dic q3
Omnis plurali generis sunt dicta dabis
In numero primo dic hospes & hospita flecti
Virgilius dixit bellū o terra hospita portas.
Hospita plurali neutrū poterit bene dici
Sospes iūgatur hinc sospita neutra putatur

Que noia femmina sunt et neutra Patet per versus

Feminei generis neutriq3 sequencia dicas.
Vt margarita margaritū quoq3 crusta.
Crustula vel crustū dic cingula scia neutrum.
Est ligni similis ve rei tibi crusta vocata.
Sed crustū panis vel cryſtula dicitur esse
Cingula cingit equm. cingula sunt hominū
Copula feminei generis sunt copula neutri
Copula dicipitur cambz nasone legatur
Fert virgo noui copula nulla viri.

Que noia sunt sci generis in singulari numero & neutra in plurali.

Feminei generis primo sunt neutra sedō
Altilis altilia sic carbasus atqz supellex.
Pascua iūgatur plurali neutrificatur

Nota q noia stiārū sci generis sunt in singulari numero sine greco sine latino tecliment. Sed in plurali sunt neutri generis & sede tecli nacionis latinorū tm vt Grāmatica grāmatica. Logica logica Rhe

dialē rhetoricā. Phisicē phisicā. Et cū grēce declinantur ēarū nomē exprimitur quorū illarū subā significatur Cū vero latīe inflectūtur earum preexpāsiones significantur.

Femīei grece generis sūnt atqz latine
Singlar i numero flexu variataqz ptimo
Sed sunt flexure plurali neutra secūde
Rhetorice logice phisice dic grāmaticeqz
Quarū sub greco subā significatur.
Nomine pexpta notat at flexura latina.

Que noia neutra sunt in singulari. masculinaqz in plurali

Singlari neutra plurali masculā sunt hec.
Argos cū celū pozwocomūgito rastrū
Sūt frenū filū plurali masculā neutra.

Nota q hoc nomē balneū in plurali numero ē fei ꝛ neutri generis. Sed epulū celicū ꝛ nundinū in plurali tm fei generis sunt

Balnea plurali dic neutrū femineūqz
Singula sit neutri ꝛiz annia iūgimus illi.
Dic epulū nūdinū deliciū fore tantum
Femīei numero generis variata sedō

Nota q plus in singulari ē neutri generis tm i plurali ois generis

Est neutri generis tm singlariter hoc plus.
Sed plus plurali generi bn subditur omni.

Nota q hoc nomē sertū qnqz in plurali ē adiectiuū qn adiūgit hijs noibz flores ꝛ sowne Vt sertos flores sertas sowas

Sertū qñq; die mobile si sibi iūcta:
Plurali numero flores sunt siue pomę

De noīb; numero variis siue heteroclytis

Que nomina masculini generis tm̄o habent pluralem. p; versus

Fumus iūge simus sanguis cū puluere limus.
Aer sol pontus. mundus quoq; viscus & ether
Mascula sunt. s; in ȳs tm̄o pluralia cūctis
Propria cūctorum sic sunt variata vivorum
Sed pro pctō sanguis variatur vtroq;

Que noīa femīnini generis carent numero plurali Datet 2 versus

Hec sunt fel ęa tm̄o pluraliter acta.
Lux labes tabes mors gloria vita fames pax
Fama senecta salus sitis atq; iuuēta iuuentus
Esuries tellus q; lues humus atq; senectus.
Arctus celestis predictis additur vris
Inuenies paces vitas luces q; salutes
Mortibus et paulus sese fert sepe fuisse.
Addis auaricia demēcia quod dat & amens.
Eloquor & sapio cū diligit encia q̄ dant
Indolis & soboles rabies. regio plaga. proles

Parsimonia iūge vetoꝛd ia quoꝺ mēmoꝛ atqꝫ.
Dat foꝛmās in ia. secoꝛd ia pꝛoſapiāqꝫ
Stulticiā pones quibꝫ ꝫ fuga iūgere debes.

Quot noia neutri generis nūꝝ vl tavo pluralem hñt. pꝫ vꝛſus.

Paſcha lutū ſenū ſimul euū māmona cœnū
Manna ſolū ſeniū mil michyl ꝫ michilū.
Tātūdem pelagus opus ꝫ virusqꝫ polenta.
Aſt opus hec numevo ſunt tavo neutra ſcdō.
Iūge ſalū tabū lac allec ſal quoqꝫ letum
Deſignans moꝛtē cꝛyſtallū felqꝫ cwcūqꝫ
His qꝫ gelu baratrū vec vulgus iūgito neutꝛū
Hec tavo numevo ſunt nomīa neutꝛa ſcdō.

Que noia in generali ꝑter predicta ꝛvent plurali numevo. Metallorū liquorū. ſeminū et que ad menſurā ꝓnſum ſeu ponderacōnem ꝑtinent plurali ſepe ꝛvent. Que nomina metallorū ꝛvent numevo plurali. oia ꝑter es eris. braſſ. ꝫ calibs d.s ſtele.

Cūcta metallorū dic nomina ſingula tm
Excipis aera calibs nā virgilius calibū dat
Antra etu ea tonāt validiqꝫ incudibꝫ ictus
Auditi ꝛferunt gemitū ſtridūtqꝫ cauernis.
Stricture calybum ꝫ fornacibꝫ igmis anhelat.

Que noia liquorū ꝛvent numevo plurali. oia ꝑter otenta in bꝫ.

Equor & vnda fretū mare liqua latex aq̄ vimū
Pocula fōs fluuius flumē stagnū lacus amnis
Riuus cū melle potus torrens pluuieq̄
Riuulus hūores imbres q̄ mues quoq̄ vores
Stilla palus pelagus & gurges guttaq̄ nimbꝫ
Cetera pluralē retinent humencia ravo

Que nomina ptinent ad prnsum vel ponderacōem. Piper zinziberū. amimū Sucarū. cwaī & alterw spēies odoriferē que vendūtur ponderē ac mensura que carent numero plurali

Pōdera vel pēsum tibi nomina q̄ vēdita q̄ sunt.
Plurali tarēāt vt zinziberū piper et que.
Vendūtur spēs alie quas credis opelle

Seminum quoq̄ nomina plurali numero carent preter vonteam. in his versibus.

Ordea frumenta faba melones q̄ citrūlli
His plurale damus sic dāt lēs far pisa lupinūs
Ravo sem̄ibꝫ alijs plurale tenemus

Que nomina tantum pluraliter declinantur. que otinentur in ibꝫ

Arma mine proceres antes & menia vires.
Diuic ie manes epymenia mille penates
Eximie none simul induuieq̄ calende
Inducic nupti gemini pisces quoq̄ celi.
Insidie mūdi fescēmine quoq̄ terme

Exequie sic inferie sponsalia pale
Exubie gades idus decu simul alpes
Omnquatrus & quisquilie cherubin seraphinq;
Inficie quot reliquie tot primicie quot
Et formicales sic infra virilia cantes
Nomina festorū iugas & multa locorū
Vt floralia neptunalia festa deorū.
His Enœnnia festa dei solennia templi.
Londonie thebe sunt vrbes sicut athene.
Tres casus tempe gœs dic tesqua tenere
Dicas hemome gratū tempe nemus esse.
His intestina simul ilia iugis & exta.
Verbera iugātur vitalia viscera castra.
Cū tētoria sunt cunabula dyndima mons est.
Adde cibaria flabra crepūdia comiciaq;.
His q; latibula sic genitalia iugito liba
Sūtq; case mapalia seu magalia mauris
Nicitoria dic precordia vostraq; nauis
Allecebre dic esquilie dic argucieq;.
At inimicicie rauo singlariter esse
Blādiciās cū vergilias ocreas quoq; valuas.

Sūt terentione clitellę facęcieqȝ
Adde falas lacębras plurali lrā flectas
Tunc tm̄ numero qn̄ qnod eplā signat
Prestigie nuge cōiungas manubieqȝ.
Annales edes ambages iungito vepres.
Sūt optimates hyades lactes qȝ fores qȝ
Adde lares lemures plyades syrtes quoqȝ nares
Pnmores sentes artus cōiunge quirites
Hec solū numero tibi sunt fletenda scdō.

Que nomina substantiua in dativis casibus In I adiecta fiuntur. Frugi.i.bonus vtilis paratus diligens. Cordi.i.iocundus placidꝰ Et nota cordi esse.i.placere Terentius Aut tibi nuptie hȝ sunt cordi id est placent tibi. Mancipi idest abilis manu capi. Nemancipi non abilis manu capi. Nichili nulli valoris vel precij Nauci idem signifiat substantiuatur quandoqȝ e tunc significat nuclei nucis aut amygdale Anglice the pyll of the hyrnall

Mancipi cū michili frugi nemancipi cordi.
Nauci iungatur horū nullum variatur

Sequitur de cōparatiuis

Vid ē nomen cōparatiuū Quod ād intellectu po
sitiui magis aduerbium sīgt vt liberalior magis liberalis
Fortior magis fortis ℰ doctius magis docte Jn or cō
paratiua nūus generis cōmunis preter vnū dūtaxat.
Senior quod est masculini tm̄ Qualiter d iendum latine est My
mother is older than my father by iij yere. Mater mea maior natu
est patre meo tribus annis

Cōparatiuus in or sēper cōmunis habetur
Mas tm̄ senior cui si nomen tribuetur
Femineū natu maior proprie referetur

Comparatiua vnde formāt. A noībz adiectiuis significātibz accidēs
quod incrementū diminucōemqz suscipiat vt ab Albo albior A ver
bis vt A detrvo is deterior. i. minus bonus. non prior A potior re
vis vel A noie potis. hic hec potior ℰ hoc potius. A ptiāpijs que
tūc in nomē transeūt vt amās amātior A ꝓpositiōibz siue aduerbijs
Vt extra exterior vltra vlterior q̄ extr quoqz nomen expiatur
vt Virgilius. fas exterra quereve regna
Quō formātur cōparatiua. A primo casu desinente m J vt Albz
albi. albior Fortis forti fortior
Que sunt sparatiua. anomala que contra hanc regulā formāt Bo
nus melior optimus Malus prior pessimus Magnꝰ maior maxi
mus Paruus minor minimus Dexter dextrior dextimꝰ Simis
ter or sinistimꝰ Nequā nequior nequissimꝰ Juuenis iunior. multū
plus plurimum quod vocē non sīgāe superlatiuum est

Hec bonꝰ atz malus magnus paruus quoz multꝰ
Jūge nep dexter iuuenis quibz adde sinister

Non formare suos estimo tibi gradus

Que nomina compatiuis carent. que habent vocalem ante Jo. vel ante vs Et accipiunt magis aduerbium Vt pius magis pius Arduus magis arduus Tenuis magis tenuis Quis tenuior apud veteres reperitur Et iuuenalis egregius dixit pro magis egregium Secundum Tardinum compatiuo et superlatiuo carent Idonei mediocris primipalis. singularis sobrius

Egregius cenat melius q3 miserrimus horum
Quod dat ius
Cū petitis aut vs vocalis or est tibi nullus
Tūc magis accipias

Que aduerbia siue prepositiones comparationem recipiunt Vltra vlterior vltimus Post posterior postremus. Ante anterior caret superlatiuo. Quidem prior primus. Supra superior supremus Prope propior proximus. Citra citerior citimus Intra interior intimus. Extra exterior extremus siue extimus Plautus in Truculento. Bona perdidi mala reperi factus sum extimus a vobis misera inferior infimus Et quedam addunt subter subterior Diu diucior diutissimus Heri greacum aduerbium odior odissimus. Penitus penitior penitissimus.

Cōparat aduerbū vel vox tibi prepositius
Vltra post ante prīdē supra prope citra.
Intra sic extra subterq3 diu simul infra.
Odiys vox greca sed penitus esto latina

Nota secundum Laurentium Vallam adiectiua instrus terminan
da que a facio cõponũtur non suum sed astitium faciunt compara
tiuum et superlatiuum Vt Magnificus magnificentior magnifice
tissimus Honorificus honorificentior honorificentissimus. Mum
ficus mumficentior mumficentissimus. Mirificus tamen apud Te
rentium Mirificissimus facit hanc regulam sequũtur etiam nomis
na que a dico et loquor componuntur. Vt Maledicus maledicen
simus. Grandiloquus quentior tissimus. Que etiam possunt a ter
minatione in ens formari.

Nomina q̃ facio dabit in cius hec alienãs
Valla gdus formare docet sic dico loquorq;
Magnificus ita factidicus fit grandiloquus q;

Nota q omnis comparatiuus excedit suum positiuum una syllaba
vt Albus albior Preter quinq; que patent in versibus

Vocet gdus medij superãt primos nisi quini
Iunior & maior peior prior & minor ista.
Et nõ plura suis equalia sunt positiuis
Plus minus ẽ primo sint hec in pectorissimo

Que comparatiua carent superlatiuis. Que cõtinentur in ver
sibus.

Ante senex iuuenis adolescẽs sunt sine sũmis
Proximus addatur & subter eis sociatur

Sic memor atq; rudis ḡdibꝫ cauere ſuꝑmis

Qualiter diendum eſt latine. Jam oldiſt off al my bredir

Semper ſum auctis fratribus meis .vel maximus natu aūctorū fratrum meorū eodemq; modo &c æterus .

Comparatiuus accipitur pro poſitiuo vt ſenior pro ſenex Virgilius comitꝫ ſenior .s Æſte ideſt ſemis Idem quoq; Triſtior et lactimis oculos ſuffuſa mœntes ideſt triſtis . Non enim ſignificat minus poſitiuo ſēm vallā licet ſeruius ita dixerit Sepe numero tamen comparatiua diminutiuorum formam accipiunt a neutro ad dita ulus vt Maius maiuſculus grandius grandiuſculus. Melius meliuſculus que regimen ſeruant comparatiuorum Terentius Thais ꝙ ego maiuſcula eſt .

Quot modis non potest cum ablatiuo iungi comparatiuū. quinq;. Aut cum comparacio ad duos ſit .tunc eīm egit genitiuo Vt duorum fratrū maior eſt marius Aut quando non inuenitur ablatiuus Vt dulcius eſt mare ponticum ꝙ cetera maria Aut quando nisi ipſa adiectiua ſit comparacio Vt ego ſum magis albus ꝙ niger & non nigro . Vel cum inter ipſa verba ſit comparacio Vt plus ra audio ꝙ credo. Vel cum dictio a qua ſit exceptio fuerit in nominatiuo vt Diomedes fuit fortior ꝙ troiam omnes preterꝙ hector

Quot modis non poteſt comparatiuū regere nominatiuum cum ꝙ Similiter quinq; Aut cum cōparacio ſit inter duos tūc eīm olo requirit genitiuū Horatius O maior iuuenū ad duos eīm piſones loquit Aut cū non inuenitur nominatiuus . vt nichil eſt crudelius nere Et Nichil eſt ipſi ſeipſo cautus Aut qñ relatiuū eſt terminus ſpacioſus vt virtus qua nichil eſt ḡi melius colenda eſt. Aut qñ pomit nī dcōne negatiā vt nullo ſis ḡie tardior Aut quando dictio

ā quā fit exceptio fuerit in ablatiuo. Diomedes fuit fortior omnibus troianis preterq̄ hectore. Item qñ dō cui sit copulatio p q̄ in obliquo est vt Amo matrem melius q̄ patrem.

De Superlatiuo

Quid est nomen suplatiuū. quod ad plures sui generis sparatū supponitur omnibz vi p se platū positui intellctū hz aū valor aduerbiū Quot sunt terminationes superlatiuorum. Octo. due frequentissime in simus et rimus. q sex p trahe in limus. rimus. timus. remus simus. nimus

Superlatiuis octo bñ possumus addere fines
Vt simus atq̄ rimus limus q̄ rimus q̄ timus ad
Iūge simus remus nimus ē ḡs associādus dis

Superlatiua in limus desinenta quō formantur. A positiuis in is desinentibus siue secunde siue tercie declinationis fuerint addita limus vt Pulcher pulcherrimus Saluber saluberrimus. Pauper pauperrimus. A detero vero deterrimus Excipiūtur dexter dextimus q̄ sinister sinistimus

Cū rectus tenet r. poteris rimus addere sēper
Excipias dexter quod dat timus atq̄ sinister

Superlatiua in simus desinenta quō formantur. A genitiuis secūde declinatiōis omis Addita. s. q̄ simus vt Iusti iustissimus Et a genitiuis tercie addita simus Vt locuples locupletis locupletissimus Excipiūtur a secunda que sunt anomola. Bonus optimus. Malus pessimus. Magnus maximus. Parvus minimus. Multus

plurimus Et maturus maturrimus vel matūrissimus ꝫ Nuper
nuperrimus ꝫ vetus vetterimus.

Suscipit i. genitus ſ. ꝫ ſimus. eſtq; ſupremus
Excipias magnus paruus bonus ꝫ malus atq;
Multus maturus cū nuperus his vetus adde.
Daq; ſuperlato ſolū ſimus is gemitiuo

In Limus quot ſimūt. quimq; cū ſuis appoſitis agillimus gracillimus humillimus. ſimillimus facillimus.

Quimq; tenēt limus agilis ḡcilis ſimilisq;.
Et facilis cū cōpoſitis humilis ſimul adde.

In rimus quot ſuplatiua deſinūt Duo tm̄ maximus et proximus Quod vocabulū dū pro cognato accipitur ſigtū habet poſitiui Idco q; a ſcriptoribus legum ſepe appatiue pfertur vt proximiores ideſt ꝓpinquiores cognati

Proximior pro cognato ſibi proximus addit.

In Timus quot deſinūt. tria a noibz. Dextimus ſiniſtimus ꝫ optimus ꝫ deriuata ab aduerbijs ſiue ꝓpoſitiombz Intimus. vltimus ultimus. extimus. penitiſſimus a pene

Da gradui ſummo. timus his aduerbia q̄ dāt
Dextimus optimus atq; ſiniſtimus aſſociātur

In Nimus quot ſuplatiua deſinūt. vnū tm̄ minimus Similiter infimus vnū dūtaxat infimus.

Infimus ꝫ minimus infra dāt ſolaq; paruus.

In Remus q̄t ſuplatiua deſinūt. tria poſtremus extremus quod ꝫ

extimus sedt supremus.

Dāt vemus supra post coniūgatur & extra

Notandum q̄ comparatiuum et superlatiuum preter casus proprios etiam positiuorum suorum regimen seruant vt Dignior es auri. Similimus matri Dignissimus laude

Quā vult structurā gdus offerri sibi primus
Illā naturā vult quisq; sedūs & imus

Cum suplatiuo iungitur quisq; et non omnis Cum cōparatiuo omnis et non quisq; Cum nomine etiam numerali iungitur non omnis sed quisq;

Quisq; superlatis & nomimbz numeratis
Iūgitur. ast omnis gdui medio bn̄ iūgis

Qualiter dicendum est latine All the teste grāmaryens are absente or a way. Optimi siue doctissimi quiq; grāmatici sunt absentes. Euery forut zere is lepe zere. Quartus quisq; annus bisextilis est Euery tent | schede must be tythed. Decima quecq; garba est decimanda. & cetera.

Nota quando nomen superlatiuum sequens plurali genitiuo dabet Sumendum est comparatiuum illius superlatiui cum ablatiuo singulari nominis defectiui et signo vniuersali sibi adiuncto vt Omni alio vino rubeum est melius. Vel inter omnia vina vel genera vini rubeum est optimum et cetera.

Sume gdū medium pro summo si tibi desit.
Pluralis genitus vt fero durius omni

Hiſpanū ferūr ſuparat vel die genīūs omne.
Nota q̄ q̄niſq; a vel genitiuo plurali loco cuius ſingularis genitiuus ſumitur vt in hoc vulgari Qui t̄ ye vieyeſt mennys goodys aut taken a way. Ditiſſimi cuiuſq; facultates ſunt ablate Optimi cuiuſq; virtus eſt laudanda

Quarta grammatice pars que est. Constructio sive oratio. Quid est ꝯstructio Est debita dispositio partiū oīōis in ipsa oīōne. Quot sunt spēs ꝯstructionis: Due Intransitiua ꝫ trāsitiua Que ē constructio intrāsitiua. cuius ꝯstructibilia ad idem pertinent vel tanꝯ ad idem vt vir fortis coronabit Hō est asinus. Trāsitiua que est In qua ꝯstructibilia ad diuersa vel tanꝯ ad diuersa pertinent vt Tullius diligit filium suū Tullius amat Ciceronem

Vltima grāmatice pars ē constructio cuius.

Sūt intransicio spēs tibi transicioꝫ

Constructio transitiua in retrāsitiuā ꝫ recīprocā diuidit. Retrāsitiua ꝯstructio est ex duobꝫ trāsitiuis ꝯposita Qñ vedit actus a patiente in agentem vt oro deū vt precet me Hortatur nos virtus vt eā sequamur. Recīproca ꝯstructio est qñ eadem psona est agens et patiens vt Bonus humiliat se Malus extollit se. Et dicitur recīproca quasi retroprīa a reū grece quod retro sīgt et pius petitor: Nam prorati est peter. inde precares.

Transicio binas spēs hꝫ illa retransit

Hec ꝯꝫ reciproca sit quod designat repetita

Intrāsitiua diuidit Nā alia ist actuū alia psonarū Intrāsitiua actuū est inter suppositū et verbū vt Cesar pugnat Cicero stribit. Intransitiua psonarū est inter duos substantiuos vel inter determinabile ꝫ determinans vt Filius vnius Ciceronis oratoris studet bene De istis spāebus vide plenius in Alberto.

Est intransicio personarū simul actus

Actus sed semper verbi cū supposito sit

hi

Sic personarū cū quid determinat illud
Omnis erat Cicero romane gloria lingue

Quot modis inspiendus est rectus ordo ostruendi. quinq; Quibus. A vocatiuo casu a nōiatiuo sine suppositō vbi ꝓncipalis Ab aliquo in loco nōiatiui vel suppositi qō ē n finitus modus cū adiūcto vel adiūctis sibi a vbo impsonali vel illius obliquo Ab ablatiuo casu absolute posito

Quinq; modis sibi principiū cōstructio sumit
Per quintū primus per rectū sitq; secūs.
Atq; vicē recti modus infinitus habebit.
Inpersonale verbū Sextus q; solutus.

Quot modis iprdit rectus ordo ostruendi. quinq;. Quibz Interrogacōe. vt quē q̄ris. Relacōe vt patrē sequit sua pies. Negacōne vt Meiem offendo. Infinitacōe vt Quē aīq; ostulatus fuerō ipse est tenet eū Distribucōe siue pleptica ostructōe vt Litterarum alie sunt vocales alie consonantes

Impediūt quinq; p sit cōstructio recta.
Infinicio siue relacio questio detur
Distribuens q; negacio dictis consocietur.

Qualiter ordināde siue ostruende sunt ptes orōis in ipsa orōe. Nomen vel pnomē. si vocatiui casus sit ostructōem inspiat. Nōiatiuꝰ deinde suppositū vbi ꝓncipalis Deinde ipm verbū ꝓncipale seq̄t Aduerbiū verbo vel ptcipio adiūgat. Genitiuus casus dōm illū regētī applicet Datiuus subinde Accusatiuus siue infinitus modus suo vbo adiūgat. Vocatiuo suo casui sui serunt prepnatur.

Construe sic casum si sit prepone vocandum.
Nox rectum ponas. hinc personale locabis
Verbū quod primo statues si cetera desunt.
Tercius hinc casus & quartus sepe sequūtur.
At verbo subdes aduerbia subde sedm̄
Casum rectoti Debet vox prepositiua.
Quarto priiūge. vel sexto quem regit ipsa.

Nota q̄ interrogatiua dō quecūq; ps ois fuerit. aiiuscūq; ut ea sus sit verbū p̄cedere dz. Item obliqus negatiuus vt neiem. & Ad uerbia negatiua vt Nūq̄ p nō & altrū ytem simplicē exponi debent. Negacio verbo in ostruendo p̄posita vt nulli pdest otiū. nulli pro nō & vlli Otiū nō prodest vlli Nominatiuus aūt negatiuus nō est re soluendus sed absolute construendus

Nō negatiuū verbo construccio iūgit
Obliqum per nō exponere conuenit illū.
Et p̄ponatur tunc ipsa negacio verbo
Sed nō soluendus ē ipse negās tibi rectus

Notandū q̄ obliqus añ recti⁹ relatiui noiatiuū siue obliqū i ostruendo p̄uidit vt Dñm formidabūt aduersarij eius Ab hac dōe dñm inspienda est ostructio ppter relacōem huius pnois eius sic Dñm aduersarij eius formidabūt Item aī aiiq; suus tuos sit magistrū sui discipuli re tantur aiiuscūq; personam gerat

Obliqus rectū precedere vult aliqn̄
In ꝯstructura sibi facta relacio si sit

Moribꝫ vt matrem sequitur sua filia sēpe

Nota si duc fuerint clausule quarū altera causalem diūctionem possideat Prius ostruenda ē clausula principalis vt Cū virtuti incumbus te amo A verbo amo incipienda est ostructio nisi antecedentis ē relatiui ratio causalem clausulam principali clausule preferendā postulet vt Cum viderem ꝯplurimos eloquencie studere eorum diligēcie congratulabar

Clausula causalis post primā structa sit apte.
Ni p̄cedētis racio vetet atqꝫ relati.
Te ꝙ virtuti studeas vlo semper amare.

Animaduertendū quoqꝫ est dc̄nes aliquas propter oc̄ōs ligatiuas cōnātū te interpositas tanꝙ superfluas in ostruendo tacendas esse vt quociens ab aduersatiua diūctione incipit oratio. hec dc̄ tamen in ligatura subiūcta ostruendo abijciatur sic Et si vel Quamꝙ vehementer te amem nō tamen licencia te corrūpi sinam Ita ostruenda est Non sinam te licencia corrūpi et si vel ꝙꝙ amem vehementer te.

Estqꝫ tacenda tibi qñqꝫ superflua tāꝙ
Dictio structura Si sit coniūctio primo.
Aduersata loco ꝙꝙ ꝙuis licet etsi.
A clausa tunc ē tamen abijcienda sequente

Sciendum est loco huius participij ens vel existens cōmodius ē vsitatius relatiuum Qui cum verbo sum posse subaudiri vt in Enei de Nate mee vires mea magna potencia solus Id est. tu ens sum q es solus mee vires ē mea magna potencia ēt.

Ens aut existēs vice qui bñ posito cū sum

Nos tua progenies relo quibꝫ annuis arcem
Nre sumus inter nos tua progenies qꝫ subaudi

Quid potissime cōsiderandum est in omni oratione vel latina vel vulgari Verbum Quid ita: qꝫ cognito verbo suppositum simul & appositum statim patebunt

Respiciet primo queuis constructio verbū
Quod cū sit notū facile est cognoscere totum

Quotuplex est verbum Duplex: Personale et Impersonale. Personale verbum nominatiuū pro supposito ante se habet Impersonale vero obligū locū suppositi postulat.

Personale petit verbū recto sociari
Sed tñ obliquis impersonalia iūgis.

Quotuplex est verbum personale Quintuplex. Actiuum. Passiuū Neutrum. Cōmune. Deponens. Quot sunt eadem verborum actiuorū. septē Que sunt ōba actiua primi, eadem Que exigūt noiatiuū ante se pro re agente. Et accusatiuū post se pro re patiente. Vt Tullius amat Terentiam. Deus non exaudit precatores

Diligo tago colo fastidit amat simul audit
Exaudit video fert perhorresco pertuliqꝫ
Aspicio tedo cum respice despice sperno.
Cōtemno cupio desiderat appetit opto
Agnosco nosco cognosco decipioqꝫ
Fallo capit sumit intelligo cōsulo iugaq
Et vocat appello rego nomino siue guberno

Cõplet. ꝛ absoluo sic perficit ad qꝫ ministro
Finit ꝛ occido sic torqueo sicqꝫ trucido.
Obtruncat perimit interficit interimitqꝫ
Et necat ꝛ terret metuo formido timere
Ac ago cũ facio sic que cõpono ab illo
Vt michili parui. cale flocci. frigeqꝫ feci.
Nataqꝫ de pendo parui flocci michiliqꝫ
Amittit perdit inquirit ꝛ ex quoqꝫ quirit.
Vestigo simul inuestigo comperioqꝫ.
Inuenit ꝛ reperit acquirit sic lucrifecit.
Et pario gigno genero cũ libero pono
Suscipit ꝛ recipit moueo simul adiuuo duco.
Cõmoueo verto conuerto vitupero laudo.
Vulnero cũ saucio fugio fugo cũqꝫ repello
Expellit cogit compellit iugiter istis
Vincit cũ superat auget minuit siliul addas
Extenuo cũ diminuo dic denicoqꝫ.
Proijcio iacio sic precipito quoqꝫ mergo
Submergo recreo foueo mordere parare
Apparat extollit offert sunt ordine primo

Nus dr̃ inter se diligō dolo ēt amo. Diligimus leniter Amām⁹ vehementer Colimus .i. amamus th̃ cum veneratione

Diligimus leuiter. sed amamus nos vehemēter
Et colo signat amat th̃ illos quos veneramur

Fero quot significatões hz. quinqz. Hic patet per versus.

Fert patitur dicit gerit ⁊ producit ⁊ optat.

Consulo quotā cadinis est ⁊ quot significationes habet

Ordinis ē primi cū quarto consulo iunctum
Et tunc significat consilium petere.
Cōsulo cū terno iūctū dat septimus ordo.
Tūc dare cōsiliū signat. michi cōsule Tulli
Consulo neutrorū iuuat ordine pone sedō
Prouideoqz notat presidiūqz dare.
Tu fratris parti Tu gnati consule vite

Timeo et metuo te tanq̄ inimicum facturum michi aliquid mali.
Timeo et metuo tibi tanq̄ amico ne quid mali tibi eueniat

Ordine sunt primo metuo timeo data quarto.
Septimus ordo tenet hec cū terno sociātur
Hi metuūt hostes dicas metuūt ⁊ amicis.

Nota q̄ Perdo quando habet accusatiuum significantem rem idem est q̄ amitto vt Perdidi pecuniam .i. est amisi pecuniam. Quando autem habet accusatiuum significantem animal interdum significat amittere vt perdidi patrem Interdum significat destruere vt Perdā inimicos .i. est destruam.

Amitto perdo signat quoqꝫ destruo perdo

Hec ꝓpo ꝓpo actꝰ huius ordinis est Si vero datiuū habeat sepe di ordinis neutrorū est ꝙ significat ꝓmittere vt Hec rpisti michi. idest ꝓmisisti michi Terentius in ꝓhor. An vrebamum ne non id facerem quod rerpissem semel

Est recipit neutrū cui tunc cōiūge datiuum.
Promittitqꝫ notat sed ꝙ accipit. hec duo sigāt
Tūc est actiuū cui debes iūgere quartum

Quō dīnt parturire et parere Parturire neutrū est ꝙ desideratiuū. Sigt aūt emitti ꝙ quasi partū desiderare Parere aūt actiuū est ꝙ significat in lucem iam emittere ꝙ empā esse vt qđ iā diu parturiyt aliquando pariet

Parturit est neutrū optatiuū quoqꝫ verbum
Emiti partu signās optareqꝫ partum.
Est parit actiuū signans emittere partum.
Esse vel empā. quod parturiyt parit hec nūc

Nota ꝙ supo as pro vincere est actiuū primi ordinis Sed p superesse vel abūdare est neutrū sigt etiam asscendere

Actiuū supero pro vincit in ordine primo.
Est neutrū supero qn signat superesse.

De scdō ordine actiuorū.

Que sunt verba secundi ordinis actiuorū Que exigunt nolatiuum ante se .et post se accusatiuū aī genitiuo vl ablatiuo vt Tu imple

uisti horrea tristes ⁊ Consulo te remedij

Cōparo vendit emo venūdo siue veuendo
Estimo cū vedimo vēphendit ⁊ arguo culpo.
Increpat accusat incusat iūgere debes
Damno cōdemno castigo pumo mulcto.
Implet ⁊ euacuat. sunt ordinis ista secūdi.

Quid interest inter accusare ⁊ incusare Patet per versus

Maiores incuso velut matres qz patres qz.
Accusoqz pares dicas aut inferiores.

In verbis precium signtibz quo in casu pomt precū. In ablatiuo semp exceptis his adiectiuis tanti ātti cū suis oppositis vt tantidē quātiuis quātiāiqz quātilibet Item pluris et mmoris cū sine substantiuo sunt semp ponūtur in genitiuo vt Plautus quanti eā emit vili Sed si addātur substantiua statim in ablatiuos ouertuntur vt Quanto prēdo emisti

Nomen signs preciū volo ponere sexto.
Excipias tanti quanti cū compositiuis
Tantidē pluris ⁊ quanticūqz mmoris
Hec semper casu debent pom genitiuo
Si sine sint fixis Sim debes ponere sextis.
Quāti vendit equū. nūmis tribz estimat illū

De tercio ordine actiuoꝝ

Que sunt verba actiua tercij ordinis Que exigūt nominatiuū ante se.

& post se ac̄ ad satiuū & datiuū ut Dedo mihi tibi

Impendo tribuo do trado p̄beo dedo
Prefero prepono simul antepono dicare.
Premitto dico subigo cū subiugo subdo
Subiicio cū suppono sic destino mitto
Legat & oppont predicit & obiicit atq;
Edico iubet indico cū precipioq;
Nuncio cū natis pre re prohibere vetare
Ac interdicit cōmendo compare confert
Demōstro prodo declaro cū manifesto
Indicat ostendit dilucidat explicat atq;.
Enucleo iūgas aperit sic cōmodat addas
mutuo restituo promittoq; spondeo reddo.
Addicit donat accōmodat ordine terno
Ista petunt quartū casum simul atq; datiuum

Lego duas hz significacões Legare e mittere vñ dicūt legati & oratores mittant ab vno pnape ad aliū q̄s nos ambassiatores voca mus anglice embassetours. Hic etiā college dicunt qui simul ad idē officium mittuntur Item legare est testamento relinquere Anglice to bequeith. Unde legata. i. relicta & legatarij.

Qui mittit legat testamentoq; relinquit
Indeq; legati qui sunt a principe missi
Quos oratores etiam dixere poete.

In testamento tibi sunt legata relicta

Nota q cōmendo qñ idem est qđ laudo primi ordinis actiuorum est Aliquando est tertij ordinis ꝙ significat tradere fidei vt cōmendo tibi peruniam aut cōmendo rem memorie.

Cōmendo laudo ponatur in ordine primo.
Cōmendo trado fidei sit in ordine terno.

Dare litteras dicimus ei qui fert litteras ad alium in datiuo Sed dare litteras ad eum sdicimus ad quem scribimus in accusatiuo ut ad Vt do tibi lras ad fratrez

Do tibi scripta mea si sumas illa ferenda
Ad te scripta dabo dicendū si tibi scribo.

Qnō dñt mutuo ꝙ modo. Cōmodam⁹ q̄ eadē restituūt vt libros vestes vasa ꝙ silia. Mutuamus que nō reddūt eadē vt peruias solēū tritiū ꝙ similia ꝙ sistūt in pondere fere numero ꝙ mensura

Cōmodo que rursus eadē michi restituūtur.
Que nō reddūtur eadē tibi mutuo. que sunt
Pōdere mēsura numero. tibi cōmodo vestes.
Vasa libros ꝙ equos proprie sz mutuo nūmos

Hoc verbū Do as pest accusatiuū pt habere duos datiuos vt Do tibi peruniam dono Dedi filie tue talentum dotī.

Do sibi vult binos iūgi qnqz datiuos
Post casum quartū. Tibi do ꝑplurima doti

Reddo quot significacōes hz. tres Sigt enī restituere cōsignare ꝙ facere vt reddo tibi peruias. i. restituo ꝙ tūc ē huiꝰ ordinis Sed qn

facere significat quārti ordinis est ⁊ duos accusatiuos petit vt reddam te doctum virum idest faciam. Reddo tibi litteras quas frater ad te dedit. i. assigno

Reddo restituo facio consignoq; reddo
Reddo tibi nūmos. cupio te reddere doctum.
Reddo tibi que scripta tuus frater dedit ad te.

Que sunt verba huius ordinis que possunt esse ordinis quinti Da tet per versus

Ordine sunt terno quintoq; sequencia verba.
Impertit donat simul auget coduplicat q;
Accumulat iūgas ⁊ cetera talia si sint
Dono tibi munus dono te munere dicas

Que sunt verba huius ordinis que iungūtur tam dativo ꝙ accusati uo aī ad Duo. Que. Rescribo et Mitto

Sūt duo rescribo mitto terno sociata.
Et quarto cū prepositō. tibi mitto vel ad te

De verbis actiuis quarti ordinis

Que sunt verba actiua quarti ordinis. Que exigunt nominatiuū ante se. Et post se duos accusatiuos vt Ego doceo te artem gram maticam.

Postulo posco peto docco rogo flagito celo
Exuo cū vestit. monet induo calceo cingo

Ouo petit quartū simul ac interrogo binū

Que est dīna inter cano et exoro Patet per versus

Denotat ouo p̄cor Exoro sed impetro signat.

Celo ac quō variat suos casus Diximus cū celo tibi hanc rem. ac lo te hac re Celo te de hac re

Hic tribz eccē modis variat celo sibi casus.

Celo tibi furtum. te furto. de quoqz furto

Que sunt verba huius ordinis que post primū accusatiuū casum possunt habere ablatiuū loco secundi accusatiui Patet per versus

Exuit & vestit simul induo calceo cingit.

Accingit sexto pro quarto fuge secūdo

Exue te vestem simul exue dicito veste

Et peto vult sextū cū posculo. rē petit abste

De quinto ordine actiuorū.

Que sunt verba actiua quinti ordinis. Que exigūt nominatiuū ante se accusatiuū post se cū ablatiuo sine preposicione vt onero te pomis Pasce te oliens.

Oriuat cū spoliat onerat simul aggūat atqz

Exonerat simul alleuiat leuat imbuit implet.

Instruit euacuat eroznat farcit & ornat

Nutrit alit lactat maculo simul inquino mumit

Cooperit tegit nupcrit cibat educo pasco

Ordinis hec quinti casum poscūt sibi quartū.
Cū sexto sine ꝓpósito De munere priuo.

Quot modis Pasto structit aī suis asibꝰ. octo. quibꝫ. yꝫ versus.

Bos herbā pascit dicas bos pascitur herba
Herba boues pascit ⁊ dic bos pascitur herbaꝫ
Pasco boues. herbā pasco. pascūtur oues qꝫ
Atqꝫ boues pascūt. ꝯis octo modis variatur
Hoc verbū pasco. sunt hec in scripta. pevotto.

Quid interest inter Lacto as ⁊ lacteo es Potest per versus.

Lactat alit lacte lac lactet sugere dicqꝫ
Infantes lactent sed matres dicito lactant

Impūo quot modis structitur aī suis asibus Quatuor.

Impartit tibi res. impartit te quoqꝫ rebꝫ
Teqꝫ bonis rebꝫ impartio⁹ ipē sed a te,
Nō impartitur nūmis aut munere magno

Que sunt verba huius ordinis que suscipiūt etiā datiuū. yꝫ versus

Ordine sunt quinto septē cōstructa datiuo
Cū quarto. q. sunt onerat spergit quoqꝫ fundit
Exonerat figo cū sternere linge leuare.
Te donis onerat rex aut onerat tibi dona
Spergo tibi limphā dicas te spergoqꝫ limpha

De Sexto ordine actiuorum

Que sunt ꝟbā actiua sexti ordinis Que exigūt noiatiuū ante se. ⁊ acusatiuū post se cū a vel ab mediāte vt ego audiui hoc a ꝓceptore

Audit ⁊ auscultat aperit sic alienat
Amouco remouet abigit intelligit addas
Accipit ⁊ recipit cū diuido separo queso
Eripio sexti sunt ordinis. hec sibi quartum
Casum cū sexto poscūt a. vel ab mediante

Audio ⁊ ausculto iūgūt etiā datiuo soli ⁊ signt obedire siūtq; sequētes. i. septimi ordinis ⁊ Eripio similiter qñ significat promittere.

Audit ⁊ auscultat iūgas quandoq; datiuo.
Ordo sequēs docet hoc ⁊ signāt id quod obedit
Sic recipit pro promittit terno sociatur

Eripio duobꝫ modis ꝟstruit Dicimus enī eripio te malis ⁊ eripio te a malis Et est tertij ordinis vt Iste eripuit tibi filiam tuam.

Eripio quartū casum vult atq; datiuum
Eripuit michi mors. misero crudelis amicus

De Septimo ordine actiuorum

Que sunt verba actiua septimi ordinis Que exigūt noiatiuū ante se. ⁊ datiuū post se sine oblīq; acusatiuo Sūt tn qui hec putant magis neutrū dici debere Sed nos otrariū tenemus cū etiā passiua eo tū reperīt vt Ego inuideo tibi Et tu inuideris a me Horatius in arte poetica Ego nec acquirere paucā Si possum inuideor

Inuideo recipit auscultat ⁊ imparat audit

Ordinis hec quinti casum poscūt sibi quartū.
Cū sexto sine ꝓposito Te munere primo.

Quot modis Pasco structus cū suis casibꝰ. octo. quibꝰ. ꝙ versus.

Bos herbā pascit dicas bos pascitur herba
Herba boues pascit & dic bos pascitur herbaꝫ
Pasco boues. herbā pasco. pascūtur oues qꝫ
Atqꝫ boues pascūt. hꝫ octo modis variatur
Hoc verbū pasco. sunt hec in scripta pewotto.

Quid interest inter Lacto as & lacteo es Patet per versus.

Lactat alit lacte lac lactet sugere dicqꝫ
Infantes lactent sed matres dicito lactant

Impleo quot modis structur cū suis casibus Quatuor.

Impartit tibi res. impartit te quoqꝫ rebꝫ
Teqꝫ bonis rebꝫ impartior ipē sed a te,
Nō impartitur nūmis aut munere magno

Que sunt verba huius ordinis que suscipiūt etiā dativū. ꝙ versus

Ordine sunt quinto septē cōstructa dativo
Cū quarto. q. sunt onerat spergit quoqꝫ fundit
Exonerat figo cū sternere iunge leuare.
Te domis onerat rex aut onerat tibi dona
Spergo tibi limphā dicas te spergoqꝫ limpha

De Sexto ordine actiuorum

Que ſunt verba actiua ſexti ordinis Que exigũt noiatiuũ ante ſe. & acuſatiuũ poſt ſe ũ a vel ab mediãte vt ego audiui hoc a p̃ceptore

Audit & auſcultat auertit ſic alienat
Amou eo remouet abigit intelligit addas
Accipit & recipit cũ diuido ſepato queto
Eripio ſexti ſunt ordinis. hec ſibi quartum
Caſum cũ ſexto poſcũt a. vel ab mediante

Audio & auſculto iũgũt etiã datiuo ſoli & ſignt obedire fiũtq; ſequẽ tes. i. ſeptimi ordinis & Eripio ſimiliter qñ ſignificat promittere.

Audit & auſcultat iũgas quandoq; datiuo.
Ordo ſequẽs docet hoc & ſignãtq; id quod obedit
Sic recipit pro promittit terno ſociatur

Eripio duobꝫ modis ꝯſtruit Dicimus eñ eripio te malis & eripio te a malis Et eſt tertij ordinis vt Iſte eripuit tibi filiam tuam.

Eripio quartũ caſum vult atq; datiuum
Eripuit michi mors. miſero crudelis amicũs

De Septimo ordine actiuorum

Que ſunt verba actiua ſeptimi ordinis Que exigũt noiatiuũ ãnte ſe. & datiuũ poſt ſe ſine obliq; acuſatiuo Sũt tñ qui hec putant magis neutrũ diã debere Sed nos vtrumq; tenemus ũ etiã paſſiua eorũ regant vt Ego inuideo tibi Et tu inuideris a me. Horatius in arte poetica Ego nec acquirere paucis Si poſſum inuidear

Inuideo recipit auſcultat & imparat audit

Et timet ē meuo benedico sic maledico
Interdico tibi dicas ꝫ aqua simul igñ
Pro nocat officio dabit hec tibi septimus ordo
Sūt qui neutra putāt tñ hec actiua putamus

De passiuis verbis.

Quot sunt ordines verborū passiuorū. Septem sicut et actiuorum Et ois exigūt ante se nominatiuū psone patientis Et post se ablatiuū cū ā vel ab psone agentis Vt pueri docentur a pceptore Casus ern̄ qui vltra duos principales sunt nō mutantur in passiuo vt doceo te grāmaticam. Tu doceris a me grāmaticam

Passiuis velut actiuis ē septuplus ordo
Passiuū verbum personam vult patientem
In recto pon. casus sed habebit agentem
Sextus preposito mediāte. doceor ab illo.
Hos vltra casus da quos actiua reposcūt

De Neutris verbis.

Quot sunt ordines verborū neutrorū: Nouem substantiuū q̄q̄ improprie dicat neutrū qz nō desinit in o possessiuū. acquisitiuū. transitiuū. effectiuū. absolutū. imperfectū. neutrū passiuū. ꝫ neutropassiuum. Que sunt verba neutra primi ordinis Que dicūtur substantiua vt Sum es est quod per se subsistat vt Ego sum. Et in ipm̄ extenta pba

resoluit vt Ego ămō.l.amans sum Et ăb eō xpoſitā vt absum assū

Sū simul interſum prosū pſum dabis obsum.
Assū die absum desum conīuge superſum
Insum neutrorū ponītur in ordine primo.

Nota q̄ Dum copulat ſimiles casus vt Ego sum puer Conſtruitur etiā cū genitiuo vt hoc prius ē Melibei Cū datiuo vt apud virgiliū sunt michi bisseptem prestanti corpe nimphe q̄ tunc ponitur p. habeo Cū ablatiuo vt Esto fortis animo Cum duobus datiuis Vt Mors est michi lucri Sū tibi impedimento Et cū ablatiuo cū ꝓpoſitione In vrbe sub vrbe apud vt sum in foro sub arce apud macellū. Interdū ponitur sine casu posteriore vt Deus est cōpoſita aūt iungūtur fere semp datiuo Vt ego interſum lectioni Illi mest virtus Multa michi desunt.

Sū iūgit casus similes poscitq̄ secundum
Et ternū sextum duplicem q̄nq̄ datiuum.
Sed sua cōpoſita terno fere sunt sociata.
Multa michi desunt q̄ mest tibi maxiā virtus

Nota q̄ Assum non significat pſens sum vt quidam existimāt Sed prope sum Nam ad significat apud q̄ quasi prope

Assum sū pſens nō signat sed prope q̄ sum
Interſum signat pſens sū differo prodest.

De neutris secundi ordinis

Que sunt verba neutra secundi ordinis Que dicuntur posſessiua Et exigūt nominatiuū ante se q̄ post se ablatiuū sine prepoſitione vt anglia abūdat militibus Flex affluit diuicijs

Indiget atq; caret eget affluit addis abundat
Exubero satago memim sunt neutr a secūdi

Que sunt verba ex iis que ꝫ genitiuo iūgūtur Egeo indigeo ꝫ satago vt Terentius hic satagit rerū suarū. i. anxius ꝫ curiosus ē rerū suarū

Indiget ꝫ satagit ꝫ eget genito sociātur.

Affer ait Nerū satagit nūc ille suarum

Memini aliqñ iūgitur accusatiuo Virgilius primo eneid. Fortasse ꝫ hec olim meminisse iuuabit Idem in bucolicis. munerus memini si verba tenerem. Et tūc significat recordari. s. qñ iungitur genitiuo vel accusatiuo Sed qñ iūgitur ablatiuo ꝫ interdū genitiuo significat mentionem facere Vt priscianus non memimit de hac re vel huius rei hoc est mentionem non facit

Est memim iūctum genito quarto ve verorum

Et poscit sextū cū prepositio preeunte

Abundo ꝫ affluo possunt etiam esse acquisitiua Vt res omnes abūdant ꝫ affluūt nobis

Acquisitiuū dic affluo iūgis abundo

Affluo dic rebꝫ dicas michi res ꝫ abūdant

Careo ꝫ indigeo dñt. qz nō indigemus oīnbꝫ quibus caremus vt puta caremus multitudine seruorū qua nō indigemus. Oīnibꝫ aūt quibus indigemus caremus. qz si nō caremus nō indigeremus

Pluribꝫ hic rebꝫ caret. at nō indiget illis

Sed quibꝫ indigeo cunctis me dico carere

Defico huius otdinis est vt Ego defico prānia Pōt tñ esse actiuū tertij otdinis vt Prania deficit michi Pōt quoqz esse actiuū

ptimi ordinis vt Jnopem deficiũt omnes amici. i. deserũt
Deficio rebꝫ dicas michi deficiunt res
Desero deficio cũ signat vult sibi quartum.

De tercio ordine neutrorum:

Que sunt tra neutrum tercij ordinis Que dicãtur acquisitiua & est gilt nominatiũ ante se & post se datiuũ vt Ego seruio tibi
Seruit & mseruit fauet aspicat benefecit.
Dewgo cũ detrahо studet hꝛret ihꝛret adhꝛret
Obuiat occurro succurro subuenoqꝫ.
Prouideo placeo cũ displiceo quoqꝫ parco
Profic it mdulget obtempero paret obedit.
Annuo cũ soluo simul abuno iũge cauere
Obstat & obsisto simul addas tedo repugno
Cũqꝫ satisfecit mcũbo consulo debet
Et vacat atqꝫ sapit his iiigitur ac qꝫ quiescit.
Lxro quot significationes habet Patrꝫ per versus
Hꝛret adhꝛere signans coniũgito terno.
Hꝛret pro dubitat absolutũ tibi constat
Nota q Caueo potest esse actiuum septimi ordinis & eius passiuũ est caueor vt Caue Potest etiam adiũgi ablatiuo cum preposicione vt Caus ab illo Jtem cũ accusatiuo vt Caue illum.
Tres casus caueo ordtũ regit atqꝫ datiuum

Et sextum cū prepositoa capiti caueas tu
Dic ꝛ ab hoste caue Sed ꝛ illū dico caueto

Item Caueo adiūgi pt cū alio verbo vt Caue ædas Vbi notandū est ꝙ cū negacōe ꝛ sine negacione eadem est significacio vt Caue ædas ꝛ Caue ne ædas idem significant

Signat idē caueo cū ne vel non sibi iūcto
Absq; negatiuo quod signat Tu caueas ne.
Decideris Dic atq; caue cadat illud ab ore.

Seruio et Inseruio qualiter differūt Seruire est necessitatis, vt Danus seruit Symoni. Inseruire est voluptatis vt Clytypho inseruit Clymie amicus inseruit amico

Seruit dic dño Sed dic inseruit amico.

Nota ꝙ cōsulo debeo et Sapio interdū habent accusatiuum.

Interdū sapio cū debeo consulo quartum.
Exposcūt casum Tibi cōmoda consulit ille
Debeo multa tibi. dic hec michi mel sapit esca

Vaco si datiuo fuerit iunctū sigt do opam vt Vaco libris Sin ablatiuo otrariū sigt vt Vaco curis. i. careo Pōt etiā absolute poni Et hūc sigt superfluū esse vel abūdare Interdū significat cmodū esse ꝛ oc cāū esse Ouidius Si vacat hospicio peregrinos Brute libellos accipe

Si vaco iūgatur cū terno. tunc operam do
Signat si sexto. tunc pro caret accipiatur
Absolute vacat positū signat quod abūdat
Atq; superfluit ꝛ interdū cōmoda signat

Et vacat annales nostrorū audire laborum

De Quarto ordine neutrorum.

Que sunt verba neutra quarti ordinis Que transitiua dicuntur & exigunt nominatiuum ante se Et post se accusatiuum sicut activa. vt Tu aras terram et Ego sero agrum. Potest etiam addi, datiuus vt virgilius Cui quis conseuimus agros Et habent passiua in tur eius persono in vtroq; numero vt Terra aratur a te & ager seritur a me Poete tamen per Prosopopeyam vtuntur etiam aliis personis Vt si terra loquens dicat Arvor.

Dic aro dicq; colo sero semino consero planto
Insero poto bibit edo cū comedo quoq; cenat
Decoquit atq; coquit absorbeo digero sorbet.
Dissuo iugo suo glomero neo texo vexo
Euoluo voluit muertit & implico miscet
Explicat impedio frango scindo quoq; findo.
Diuidit incido secat amputat edificatq;
Et molo cū pinso contūdo pingo terebro
Persero vello puto meto tōdio sic texo iugas
Estq; repastino sic vindemio sic imbibere
Nauigo pgusto pitisso ventilo pulso
Tritiuo neutra quarti sunt ordinis ista.

Sero et Consero quot significationes habent

Semino vel planto signat sero consero verba
Ordino dicq; sero series venit hinc serioq;.
Et serit interit signat dic indeq; serta.
Floribꝫ intexte variꝫs sunt serta coronne

Quot significationes habet Puto.

Est puto quod reseco puto cogito sigbit

Pitisso quid proprie significat parce viuū gusto⁊ quasi tēptādi gr̄ā

Signat pitisso parce gustare liquorem.
Et quasi tēptandi causa pitisso falernū

Quot significationes hꝫ Pulso habet per versus

Pulso percucio pnlsauit pectora palmis.
Et cano vel laudo signat. cytharā bñ pulsat
Puto pulso pulto veteres scripsere poete.

Sūt quedā alia neutra huius quartē ordinis. que raro ⁊ apud poetas in primis ⁊ secundis psonis in vsu sunt In tercijs vero personis frequens est eorum vsus

Termis personis quedam ponūtur eodem
Vt pluo mingo tono sic fulmino sicq; coruisco
Grandino. suppositū deus ijs intellige rectum
Impropie primis personis atq; secundis.
Inuenies tñ hec pom qnq; poetis
Nec de cocussa tantum pluit ilice glandis

Virgilius dixit. Flaccus pluo verba salutis.

De quinto ordine neutrorum

Que sunt ōba neutri quinti ordinis q̄ effectiua distinguit & exigūt ante se accusatiuū & post se ablatiuū sine ꝓpositiōe vel accusatiuū cū ꝓpositiōe ob aut ꝓpter vt Egō caleo igni vel ob ignem vel ꝓpter ignem.

Frigeo cū caleo sic gaudeo pinguo pallet.
Aureo sic vireo tepet albeo nigreo nigrēs.
Floreo cū rubeo tumeo sic turgeo feruet
Et stupet aēt horret sic mereo splendeo callet
Et liquet & pollet ponantur in ordine quinto

Calleo qñ sign̄t durare huiꝰ ordinis ē. sed ꝙ sepe quarti ordinis est.

Ordinis ē huius callet cum dureo signat
Calleo pro sapio neutrū quartus tenet ordo.
Cui quartū iūges dicenda silendaq; calles.

Nota qualiter dñt Moereo scriptū cū diptongo et Mereo ꝓma correpta sine diptongo.

Mereo quod doleo signatq; mererе labore
Pro mercede. multi merent sub rege quirites.
Promereor mereor mereo sic cōmereorq;
Signt eadē. sed promereor bona dicas

Cõmereorq; malũ bene demereorq; mereri
Ergo demeritũ male pro vicio reperitur

De Sexto ordine neutrorũ

Que sunt verba neutri sexti ordinis Que absoluta dicuntur & exigũt ante se nominatiuũ Post se aũt nullo indigent casu vt Deus est. Ego viuo. q̃q̃ possit esse ablatiuus aũ in. vel sub. vel alia hmodi ꝓpositione vt Deus est in celo Judei viuũt sub tributo

Viuit & occũbit obeo perit uttereorq;
Sto iaceq; sedeo surgo remanet quoq; resto
Dic maneorq; cado tuo naufrago noq; nato
Emergo salto sudat velat atq; labore
Iudo cũ vigilo titubo labo muto vacillo
Hiscit bio simul eundo. sum ponere debes
Et vesperasco lucescit in ordine sexto.

Viuo aliqñ actiuũ est primi ordinis & accusatiuũ hz vt viuo etatez Et passiuũ inde viuitur Ouidius Jam tercia viuitur etas

Actiuũ viuo primi tunc ordinis esto.
Et tunc passiuũ de se verbũ dabit ortum
Etatem viuo Jam tercia viuitur etas

Titubare dicitur ille qui nõ ꝑt insistere pedibus vt faciũt ebrij atq; egroti Transfertur quoq; ad animũ ꝑt Ille titubat. i. modo ajt modo negat & nescit quid loquatur

In pedibꝫ titubo verbis quoqꝫ dic titubare

Qui modo cōcredit mō denegat oīa fert

Mutare est alicuius magne molis ruinam mināris Et transfertur ad animum

Est magne molis nutat portendere casum

Ad mentē quoqꝫ trāsfertur nutacio sepe

Labare est repente ruere vt labat turris vel murus Et ad animum quoqꝫ trāsfertur Terencius Labascit victus vno verbo tam ato Et differt a Labor eris Nam labi est leuiter & sensim decorsum ire. Vnde elabor.i. periculū fugio vt hic elapsus est.i. periculum fugit.

Labitur hic lentē Sed dic labat ille repente.

Quid interest inter hiare & hiscere Hiare est aliquid sua sponte apiri vt Hiat tellus siue lingnū Hiscere est oris tm & quidem humani & ponitur aliqñ pro loqui vt Non audeo hiscere

Hiscit hō sed hiat tellus lignū proprie dic.

Hiscere proqꝫ loqui.nō hiscere seruulus audet

Nota q̄ sum es est qñ absolute ponitur.i. solū noiatiuū ante se habet tūc huius ordinis neutrorū est vt Deus est & semper erit ,inuidia

Jūgitur aūt cū genitiuo quinqꝫ modis

Quinqꝫ modis sum cōstruitur casu genitiuo

Cū laudat vel vituperat. possessio quando.

Sigtur ab est. valet & pcium quoqꝫ signat.

Inter & est qñ signat & qñ notatur

māsio de cūctis exēpla dat ipse pewttus

De neutris septimi ordinis

Que sunt verba neutra septimi ordinis Que imperfecta dicuntur & exigūt noīatiuū ante se Et post se obliquū cū prepositiōe nisi fuerit noīa aduerbialiter posita. vt Vado domū Eo in vrbem

Dic abeo discedo recedit eo quoq; vado
Incedo pergo. venio redeoq; remigro
Trāsit & intreo trāsmigrat & exeo pugno.
Cōtendo certo curro vult septimus ordo

Nota q; pgere proprie ē iter aut rem aliq; inceptam prosequi.

Incepta rē prosequitur qui pergit iterq;

Notandū q; venio apud doctos p eo frequenter ponit vt veniebatū ad illū Siaut ostra Eo p venio. vt eo ad te. & ābo diūgūt cū datiuo

Pro venio tu pones eo contra quoq; sepe
Que sine prepositō iūgas quandoq; datiuo
At clamor celo venturaq; desuper vrbi

Nota q migrare est domicilīū mutare et alio se ad habitandū offerre Remigrare est oppositū hoc est ad primū domicilīū reuerti Anglice. to flytt ageyn Et icirco homines qui obeūt migrare ex hac vita dicūtur Trāsmigrare est longius ad habitandum ire.

Est migrare domū mutare sit inde remigro
Oppositum trāsmigro tamen dic longius ire.

Inhābere est toto animo sine corpore alicui rei insistere Et aliquando est huius ordinis vt Inhambo in studia & ad studia phie Aliquando est tercij ordinis neutrorum acquisitiuorum vt Inhābo studijs

phie Sed nōtandū quādo ād animum referat̄ vtriusq; ordinis
est Quando ad corpus tercij dumtaxat ordinis est acquisitiuorum
vt Incumbo remis Non enim dicemus incumbo in remos neq;
ad remos Sed bene dicamus Incūbo studijs ꝫ ad studia

Incūbens animo terno quarto sociatur
Incūbit studio siue in studiū bene dicas
Sed tm̄ remis incumbere corpore fertur

De octauo ordine neutrorum.

Que sunt verba neutra octaui ordinis Que neutrapassiua dicūt̄r
ppterea ꝙ in voce actiua instar passiuorum ꝯstruantur vt Discipu-
lus vapulat a preceptore

Exulo cū liceo vapulo sic veneo nubo
Ordinis octaui dic hec passiuaq; neutra.

Exulare dicatur de loco et in loco vt nos exulamus Roma ꝫ exu-
lamus Colonie.i.extorres Roma habitamus Colonie qui locus
exilij nobis assignatus est

Deq; loco simul inq; loco dic exulat apte
Exulat hic Rome. sibi si locus exilij sit.
Exulat hic roma dic si pellatur ab illa

Liceo es in vsu non est vt tu licebis a me paruo preco Reperitur
tamen liceor deponens cū frequētatiuo eius licitor que cum acqsa-
tiuo iūguntur ꝫ significat vltro precium deferre in actione subhasta
hinc sit pollicitor quod est sponte promittere

Hoc verbū licto iā non reperitur in vsu.
Deponēs liceor licitorq; frequētat ab illo
Cui quartū nūgcs & denotat appreciari
Pollicior fit et hinc signa promittere spōte

De nono ordine neutrorum

Que sunt verba neutra nomi ordinis Que neutropassiua dicuntur & impūtritis & in hijs que a pūtritis formantur, declinantur sicut actiua In ceteris vero temporibus seruant vocem actiuorū

Gaudeo cū sio fido confido solere
Audeo. sex neutra nomi sunt ordinis ista.

De verbis communibus

Que sunt verba cōmunia Que in voce passiua tam actiuam & passiuam habent significationem. vt Ego criminor te & Ego criminor a te

Largior experior venenor mentor osculor hortor
Crimino amplector interpto hospitor adde
Multaq; pterea veteres cōia posuēt
Stipulor aggredior obliniscor. sociatur
Donatus patior inter communia ponit.

Mentor significat exspectare vel exspectari Significat etiam attinere aut tangere. vt quid omnes venientes ad te tantum vmentari possit

Ām retines Aliqñ etiã capitur nouor p ꝛxeo. i. dubito.

Est mouor expecto signat retinereq; tardo.
Cõmoda ne vrã remouor Terencius inquit.
Pro dubitoq; movor poni qñq; videbis

Aggredior capitur omne verbũ apud Ciceronem

Aggredior cicero pro cõi dat. vt a te
Aggrederer domũ. interrogo die stipulari

De verbis deponentibus

Quot sunt ordines verborum deponentium Septem. Possessiuũ. acquisitiuum. transitiuum. effectiuum. absolutum. imperfectum: vocatiuum. Que sunt verba deponentia primi ordinis. Que possessiua dicuntur & exigunt nominatiuum ante se. Et post se genitiuum vel ablatiuum sine ꝓpositione vt vtor solo pane Piez vtitur purpura

Vescitur & fruitur vtor fũgorq; potitur
Obliuiscor abutor eis iungas miserei
Atq; recordari sunt deponencia primi.
Ordinis & sextũ. deposcũt vel genitiuũ
Da potior gemito. da quarto da quoq; sexto.

Qualiter dñt vti & frui. Vti est ũ necessitate vt Vtor tuo cõsilio si illo opus michi fuerit. Frui est ũ delectacõe vt Fruor tuo aspectu. i. delectacõem & voluptatem michi capio ex tuo aspectu.

Sic distinguũtur fruor ac vtor fruor illis

mi

Delector quibꝫ. ac vtor quibꝫ est opus illis

De secundo ordine deponencium

Que sunt verba deponencia secūdi ordinis Que acquisitiua dicuntur & exigut ante se noiatiuū & post se dativū vt ego auxilior tibi.

Est admiculor suffragor & auxiliatur
Blādior emulor & minor opitulatur
Et minor ac mintor iūgas assentor adulor.
Aduersor medeor assencior obsequor atqꝫ.
Feneror & modeor cōgratulor insidiari
Gratulor mintor dnor vult ordo sedūs

Miserescor quidā ponūt huius ordinis cū dativo interbū iūgatur vt Miserere nobis tū supioris potius ordinis est & gemitivo iūgitur

Jūgitur interdū terno casu miserere
Sed potius gemito iūgatur teste mavone.
Nil nostri miserere mori me demiꝫ cogis
Hec cordon Sic atqꝫ synon miserere laborū
Tantorū. miserere animi nō digna ferentis

Que est dīa inter Miserescor eris et Miserescor aris pꝫ versus

Est miserescor quarto iūctū signat quoqꝫ flere
Vel lamentari Sed cōpacior miserari

Nota q Medicor aris huius ordinis sicut & medeor eris & iūgitur etiam cū accusatiuo Inuenitur etiam medico as.

Sūt medeor medicor terno quarto quoqz iūcta
Virgilius dixit Sembz medicantur anhelis.
Et medico quartus iūgi reperitur eodem.
Semina vidi equidē multos medicare serentes

Moderor aris iungitur etiam aim actusatiuo vt imperator moderatur militibus & milites Terentius. Qui ex sua libidine moderantur nos.

Et moderor quarto iūgit terencius affer
De patribz sic gnatus ait Qui nos moderātur

Notandum q Mīnor aris et eius frequentatiuum minitor habent post se datiuum. Aliquando etiam accusatiuum vt Tu minaris vel minitaris mortem vel exiliuni michi.

Accusatiuū minor ac minitor sibi poscūt
Exiliū michi vel mortem rex ipe minatur.

Que est dīna inter irasci et sucensere Patet per versus

Est sucensere quod irasci sed racōne.

Emulor datiuo constructum inuideo significat Accusatiuo iunctū sequi significat.

Emulor inuideo semper cōiunge datiuo
Emulorqz sequi. tunc quartū vult sibi iūgi

De tercio ordine deponencium

Que sunt verba deponencia tercij ordinis Que transitiua siue actiua dicūtur Et exigūt nominatiuū ante se. & post se accusatiuū vt ego sequor imperatorem prosequor postes

to p-fec

Prosequor atq; sequor ꝛ persequor insequor ad
Aggredior furor adorior in populatur. dat
Predor opinatur reor arbitror iis sociatur.
Percontor fateor vlciscor scisciscor addat
Confiteor cū cōsequor assequor ac adipiscor
Solor cōsolor sic prestolor operiorq;.
Cōtemplor speculor sic emulor ac imitari.
Est ōperor nitor tonor dignor sociatur.
Dedignor fariq; loquor ꝛ testorq; precaris
Depeor ꝛ luctor mmorꝛ miror quoq; scrutor
Suspicor addatur simul aucupor ꝛ meditatur

Aggredior ꝛ Adorior hec differūt q aggredi est apte hominem vel rē aliquam inuadere. Adoriri autem est re improuiso et repente ꝛ quasi ex insidijs inuadere.

Denotat aggredior inuadere rem manifeste
Signat idē tn occulte vr hec adoriri.

Solari et Consolari qualiter differunt Patet per versus

Cōsolor verbis hinc cōsolacio fertur
Ast alijs rebz solor solamen ꝛ hinc fit
Interea lōgum cantu solata laborem.
Arguto cōiunx percurrit pectine telas

Nota q meditari sigt ppie exercere Vñ meditatio apud rhetores exercitatio appellat ꝛ hz origine a greco Meletim. quod est meditari.

Exercere tibi propria signat meditari
A meletein grece qñ mutatur l. in. d.
Nota q Precari est rogare Deprecari vero est precando auertere
Deprecor auerto vult significare precando
Sepe pcor mortem. mortē quoq; depcor idē
Ne mea sarmaticū contegat ossa solum

De quarto ordine deponenciū

Que sunt verba deponencia quarti ordinis · Que effectiue diuntur
& exigūt nominatiuū ante se. post se vero ablatiuū sine preposicione
vel accusatiuū cū obiecto propter vt Ego letor tua felicitate Iusto
tuis verbis

Lasciuos letor tristor dic ac verecundor
Indignorq; queror lamentor glorior adde
Ordinis et mixtor sunt deponencia quarti

Qualiter differunt Letari et gaudere Gaudium dūtaxat in animo
est Letitia extrinsecus ostenditur per gestus oculos signa

Intus gaudemus sed die letamur ad extra
Letor per gestus oculos et cetera signa
Gratulor ac semper debes sociare datiuo ·

De Quinto ordine deponenciū ·

Que sunt verba deponencia quinti ordinis Que absoluta dicuntur

& exigũt nõiatiuũ ante se & post se nullo indigent Casu vt Ego phõr

Phõr mozioz expergiscorqz locatur
Rusticoz & nugoz venoz piscoz spaciatur.
Et vagoz & laboz peregrinoz eis sociatur
Sũt racõcinoz atqz periclitoz ordinis huius
Crapuloz & luctoz pergrecoz iũgere debes
Aucupor expiscoz hoc ordine ponere possis

Piscari et expiscari quõ differũt Piscari est pisces inquirere Expiscari est pisces piscando capere.

Piscari pisces inquirere dicitur esse
Et expiscari piscando prendere pisces

Racõcinoz sigt pr rõnes demonstrare vel pr sillogismos aliquid probare Racionari significat etiam cpotum facere

Et rõcinoz interdũ racione probare
Cõputo signat itm verum facio racionem.

De Sexto ordine deponencium

Que sunt deponencia sexti ordinis. Que imperfecta dicuntur & exigunt nominatiuum ante se Et post se obliquũ sunt aliqua prepositione nisi sint nomina aduerbialiter posita. vt Egredior de templo Profiscor ad vrbem Reuertor domum

Egredioz gdior profiscitur ingrediturqz

Regredior cū cōgredior dic atq; reuertor des
Castrametor simul altercorq; tumultuor ads
Molior & grassor q̄or & lamētor hēntur
Ordine sub sexto. sextūq; petunt sibi casum

Quō differunt Gradior eris & Grassor aris. pz versus

Est gradior q; eo sz grassor eo malefactum

Nota q; queri est de iniuria acepta verbis conqueri lamentari ē vo ce querula & tristi iacturam suam testari

Lamētor testor iacturam voce querente
Sed q̄ritur q; conq̄ritur vbis mala cepta.
Sed queror est vbis q̄rulis mala cepta dolere

Que sunt exponenda Septimi ordinis Que passiua diuntur & exigunt nominatiuum ante se Et post se ablatiuum cum preposicione A. vel Ab. vt Tu es ortus a bono patre.

Est orior pacior nascor simul atq; recordor.
A pacior fit perpecior quod possit habere.
Quartū cum sexto. Sic finit septimus ordo

Quidam ponunt octauo ordine verba vocatiua. vt Quo nomine vocaris. Ego vocor Thomas Apīus tamen dicitur Quod nomē est tibi Mihi nomen est Thomas vel Thome Et tu haberis aut diceris aut appellaris sapiens

Sūt tn octauo qui ponūt ordine vba.
Quinq; vocatiua Sicut dicor vocor atq;

Nominor appellor ꝛ nūcupor. aptius isto
Respōdere mō potēris tñ est michi nomen
Thomas Ricardus qꝫ tibi fratriqꝫ Johes.

De verbis impersonalibus

Quotuplex est impersonale. Duplex actiue vocis et passiue vocis.
Quod est impersonale actiue vocis Quod desinit in T. vt Tedet.
Quod est passiue vocis. quod desinit in tur Et deriuatur a. in o. nō
significantibus passionem. ꝛ nullum casum requirit vt Jtur Statur Legitur.

Actiue vcis impersonale quod in t.
Terminat vt tedet. passiuū terminat in tur

Quedam sunt verba impersonalia que in t. desinūt ꝛ tamen in sīgto
sunt similia illis que desinūt in tur vt satisfit. benefit. malefit. quorū
preterita satisfactū est. benefactū est. malefactū est

Sūt passiua tamen impersonalia quedam
Que fiunt in t. malefit. bñfitqꝫ satisfit

Notandū ꝙ oppositū a facio quotiens retinent A in pūcti vocēs hūt
passiuū in o. vt Fio fis. vt calefacio calefio. Et si mutant A in J. fiunt passiuū in or. vt confitio confitior

A facio nata presenti si tetiment a.
Tūc sibi passiuū fit in o, probat hoc calefio
A. si vertis in J. vult os paciente teneri
Efficit efficior. patefacio vult patefio

De ꝓmo ordine verboꝝ impersonaliū.

Quot sunt ordines verborum impersonalium actiue vocis terminandum in T. Quinq. Que sunt primi ordinis. Que exigunt ante se genitiuum et post se infinitiuum modum. Excipiuntur genitiui quinq pronominum Mei. tui. sui. nostri et vestri. Item genitiuus huius nominis Quis que quod. s. alius Item quorum ponuntur ablatiui feminini suorum possessiuorum scilicet Mea. tua. sua. nostra et vestra et alia.

Impersonale verbū quod desinit in T.
Actiue vocis distinguitur ordine quino.
Primus hꝫ duo vba refert interfuit addas.
Hec duo deposcūt casus pre se genitiuos
Infinitiuū post se pronomina quinqꝫ
Excipias nri. vestriqꝫ meiqꝫ tuiqꝫ.
Atqꝫ sui. quorū vice pone meaqꝫ tuaqꝫ
Atqꝫ sua nostra vestra nūgas quoqꝫ cuia

Quot modis ꝑt Interest esse verbū ꝑsonale Patet p versus.

Inter & est sepe primū casum petit ante.
Tūc personatur & idē sibi significatur
Interest nrā res. hoc est pertinet ad nos
Esseqꝫ figit pro sens. interfuit actis
Pro distat ponitur. & pro differt reperitur.

Interrerit multū Dauus ne loquatur an hero
Ex hinc londonias interſunt milia plura

De Secundo ordine impersonalium

Que ſunt verba impersonalia ſecundi ordinis actiuorū. Que exigunt datiuum ante ſe. Et poſt ſe infinitiuum vt Michi contingit legere & retem.

Adcidit atq; placet contingit & euenit addas
Cōpetit expediet cū conuenit atq; libebit
Et licet addatur liquet & patet aſſociatur
Sufficit & conſtat vacat. ordinis iſta ſecundi.

Nota q hec verba & iis ſimilia q̄q; perſonalia ſunt vt p̄z verſus

Sūt tamen hec verba tibi perſonalia primum
Caſum q̄n regūt cū terno Sufficit vni
Vna puella viro. Veneri non ſufficit vnus.

De tercio ordine impersonalium.

Que ſunt verba impersonalia tercij ordinis. que exigunt nominatiuum ante ſe. & infinitiuū poſt ſe. vt Me iuuat legere Te oportet diſcere Mulierem decet eſſe pudicam.

Que ſine perſona dat tercius ordo notabis
Delectat decet atq; iuuat coniūgis oportet.
Infinitiuū poſt ſe p̄ ſe quoq; quartum
Hec poſcūt caſum Sed perſonalia conſtant.

Delectat decet atq; iuuat reperitur oportet
Nūq̄ cū recto Decet inuenies q; datiuo
Vt nobis decet esse bonis. comicos bene cerne.

De quarto ordine impersonalium.

Que sunt verba impersonalia quarti ordinis. Que habent ante se accusatiuum prsone agentis & post se infinitiuum vel genitiuū prsone patientis vt Me pnitet pcōrum meorum

Ordinis existūt impersonalia quarti.
Penitet & tedet miseret pudet & piget ista
Accusatiuū pre se. post se genitiuū.
Aut infinitū poscunt. me penitet horum.

Miseresceit etiam reperitur huius ordinis vt Terentius Atq; ipis te miseresceat mei. & Virgilius His lacrimis vitam damus et miseresceimus vltro. item

Inuenitur miseret miseresceit in ordine quarto
Teq; mei miseresceat ait Terencius affer

Pudet etiam aliqñ repitur psonale vt Terentius. Quid ille fecit Quem neq; pudet quicq̄ neq; metuit quēq̄. Et idez Hei michi nō te hec pudet Repitur etiā cū datiuo vt Pudet michi certare

Et q̄nq; pudet cū persona reperitur.
Ei michi nō hec te pudet. exemplū tibi fiat.
Inuenies etiam iūctum quandoq; datiuo
Nōne tibi certare pudet sed turpe videtur

Piget quoq; impersonale reperitur Terentius Ne plus minus ne faxit quod nos postea pigeat

Personale piget posuit Terenciꝰ olim
Ne faxit q̄ post pigeat nos plus ne mīus ve.

Quomodo differunt Pudet ⁊ Piget. Pudet ad decenda refertur. Piget ad dolorem animi Terencius Fratris me quidem pudet, pigetq; hoc est vereor dedecus ⁊ doleo.

Est pudet dedecus signatoq; pigere dolere

De impersonalibus quinti ordinis

Que sunt verba quinti ordinis Que si infinitiuis verborū impersonalium iūguntur. Impersonalia sunt vt Incipit me penitere laboris mei. Si vero infinitiuis verborū personalium iūguntur. personalia sunt vt Mores tui incipiunt michi placere

Incipit ⁊ debet ⁊ desinit ⁊ solet ista
Quo quintus habet. impersonalia suntq;
Si iūgatur eis modus infinitus eorum
Que sine persona verborum sunt tibi dicta
Sin personalis infinitus modus apte
Iūgatur verbi tunc personalia constāt

Possunt etiam esse impersonalia supradicta verba. quando absolute hoc est cum solo infinitiuo iunguntur vt Solet diu æstem Incipit adhuc pransere.

Impersonātur tibi supradictaq; verba

Infinitiuis si vis cōiungere solis
Incipit algere Solet & lucescere dicas

De modis infinitiuis

Infinita verborum personalium Hi quem casum exigunt ante se dū stat accusatiuū exigunt Post se autem casum suorum verborum vt Cupio te frui felicitate Infinita tamen impersonalia & ante et post casus suorum verborum exigunt Vt Aetor te oportere vobiscum manere Doleo te non penitere vitiorum

Quartū vult p̄ se modus infinitus habere.
Casum Sed post se verborū quisq; suorum.
Vt cupio fratrem xp̄o regiq; placere
Infinita tm̄ impersonalia possunt.
Casum verborum. post se pre seq; suorum.
Mitor tantorum te non te dere laborum.

Notandum est q̄ infinitiua presentis temporis & preteriti imperfecti temporis tam personalium q̄ impersonalium aliquando vnum dū stat ante se hoc est casum sui verbi habent nec aliqui verbo adhęrent. Et tunc ponūtur pro preteritis imperfectis verbi sui modi indicatiui cuiuscūq; persone & vtriusq; numeri. Vnde Salustius. Milites romani paulsi timore insolito arma capere. alij abdere. pars territos confirmare pro capiebant abdebant. confirmabant. Sic dicimꝰ nos tedere. illos pigere. alios penitere. pro nos tedebat. illos pigebat alios penitebat.

Est infinitus pro tempore sepe sedō
Indicatiuorū positus pars abdere sese.
Scilicet abdebant sese. Sic dicere possum
Nos tedere bonos qz pudere. pios miserere
Pro nos tedebat miserebat siue pudebat

Laus Deo.

Hec de verborū que sunt cōscripta Perotto
Ordine multiplici carmina sufficiant
Vos nūc grammatici laudē celebrate Perott.
Quo preceptore tot documenta patent

Vulgaris quedam abſ Terencio in Anglicã ling
uam tranſlata.

Hũc ſtudioſe puer mẽti cõmitte libellũ
Anglica qui cupis & verba latina loqui.
Hñq; docet nrẽ vulgaria plurima lingue
Quo pacto lacius dicere ſermo ſolet
Sũtq; fere comici q̃ ſũt hic ſcripta terẽci
Ad cuius ſenſum cõmoda multa dabũt

God ſpede you. ſaue zou ye arſt mery.
Saluete. Salue. Saluus ſis chriſto
Jubeo te ſaluere.
Thou art welcom̃ ye ze gẽ.
Bene veniſti Saluum te adueniſſe gratu
lor Aduenisſe gaudeo.
Gramercy or I thanke zou or the
Graciam ago vel habeo tibi. vbis.
How haue ze farẽ many a day.
Qua valitudine fuiſtis tam diu Qualiter
valuiſtis longo nunc tempore.
I thanke god & haue farẽ wele
Ego deo gratias bene me habui
And ye zou ze fare wele

Et melius multo me habeo si vales.
iij.or.iiij.days sitt j was euyll att ese in my hede.
Triduo tñ aut quatriduo male me habui in capite
Be of goode chere thow shalt amende and fare right wele.
Bono animo es sis vel esto. conualesces optimeq; habebis
I thanke zou for the grete chere ze made me at london.
Gracias vbis habeo de ingenti humanitate londoniis facta
whatt soeuyr it was thou were welcom therto j wold it hadd be miche more
Quãtulacũq; fuit grato animo feci Vellemq; multo maiorem fuisse
wold godd I wonde acquyte zoure gentillnes. chere or kyndnes.
Vtinam parem vbis humanitatem benignitatem graciam referre possem
Itt is soõn acquytte
Cito vel facile fertur vel rependitur
If ze haue ony neede of my helpe itt shall be redy I shall nott fayle the

Si quid meā opera opus sit vobis ꝑsto
erit Non deero tibi. Non te destituam.
Non te deseram
And I shall be thy same ageyn to yow
Eodē quoq; in vos animo semper ero.
Eundem me semper habebis.
Thy gretist treasoure that I hadd I forgafe the.
Quod habui summū ꝓciū persolui tibi.
Thow seruyst me vyndly gentilly & kurtesly
Michi seruiebas liberaliter humanitꝰ
benigne.
Thow entretist me & deltist wyth me curteisly
Humaniter me tractasti. vel mecū egisti
liberaliter benigne.
I thanke the that thou wohist it to warthe.
Et id gratū fuisse aduersū te habeo grāz
I am hruy & sory that ye are twobled & vexyd so
molestū vel gue ē michi vos sic perturbari
I fere & drede me of enmys of felnes of aethe.
Timeo vel metuo michi ab hostibz in
firmitate morte.
Ware thy hede thy handys & fete
Caue capiti manibus pedibus.

Tell me att oõn wõrd what thou woldiſt wyth me
Quum tu vno vbo dic quid eſt quod me velis.
He ſtodyed neuyr ony of thies thynges more than odyr.
Horum ille nichil egregie preter cete ra ſtudebat.
I luf noõn of my bredyr bettyr than odyr
Ego neminem fratrum meorum egregie preter ceteros amo
Butt j luf all j lyke
Sed oñes eque vel equaliter amo
I am wrothe wyth the and nott wyth oute a cauſe
Non immerito ſiue non iniuria tibi ſuccenſeo.
I zeld me to zou to wyth me as zẽ wyll
Vobis me dedo vtimini vt libet
I wold fayne folow your deſyre.
Deſeruo deſiderio voto libidini affectui vo lũtati libenter obſequi vellem
I was neuyre ſo cuyll apayd wyth my ſelf as j was zisterday.
Nũqꝑ eque michi diſplicui atq; heri

Poore men haue lyued hardly this grete eerthe.
Pauperes vitã parce ac duriter egerũt in tanta verũ ommium penuria
woyth woll and webbynge wemen were wont to gete their lyuynge
Iana & tela victum sibi mulieres querita re solebant
what faute fyndest thou in hym
Quid culpe in illo reperis
I vndirstond by thy seynges that thou owyst me nõ good will
Compertũ habeo ex dictis tuis te mihi non esse benuolum
what nedys all this wordys
Quid tot verbis opus est
They are grete ee homely to gydre.
Inter se multũ familiares sunt
I am litell acqueyntid woyth hym for he is a strawñe gest to me
Parua michi cum eo familiaritas est
Alienus nanq; michi est.
Art thou nott aqueyntid woyth hym.
Est ne tibi familiaritas cum illo

Me semys j haue̅ wrytten or sayde or don right wele.
videor michi recte scripsisse dixisse fecisse
Me semys or thynkes thou art nott wele at ese in thy
hede.
Videris vel videre michi male te habe-
re in capite
Now me thynkes thou art wyse
Nunc videre michi sapere
Me semys the day is ouyr longe
Videtur michi dies longa nimis.
Me semys we are much bound to godd allmyghty
Vide mur michi multumlommipotenti
deo debere
Me semyth or thynketh ze haue ánsweryde wele
Videmini michi recte respondisse.
Me semys thoos rhylder lose euyl ther tyme wyich are
gouen so muche to playe spotyng that thei sett nought
by their stole & lernynge
Videtur michi illi pueri male tẽpus suu̅
terere perdere cõsumere qui su̅t adeo dedi
ti locis ac ludis & scolas negligant ac di
sciplinam.
Nota & hoc dbu̅ videor ostendit numeru̅ & psona̅ a dõs
sequente in oi̅bus huiusmodi vulgaribus

They ſay or men ſay my ſon is a luſſer

Neum gnatum rumor eſt amare

Men ſay the kyng ſhall com hydere.

Aiunt regem huc eſſe venturum

They ſey kynge alexander cõqueryd all the worlde

Fama ẽ alexandrũ regẽ totũ orbem ſubiugaſſe.

I haue ſuffryd or latt hym haue all his woyll.

Siui animum vt expleret ſuum

If he eſpy that j go aboute to diſceyſe hym j ām loſte vtterly.

Si ſenſerit quicq̃ me fallacie conari pe reo funditus.

Thou muſt wedd a wife to day

Vxor tibi ducenda ẽ hodie inquit.

Trowyſt or wenyſt thou that j wude ſpille ony word

Cẽſen me vbũ vllũ potuiſſe proloqui

wolde good I hadd knowen it be fore

Vtinam id neſciſſem prius

I am ſory or wroy of this daye

Ex hor ſollicitus ſum die. Hec dies me multum ſollicitat

This coth thynge j know wel ſhe hath deſeruyd that thou ſhuldyſt wnẽbyr hyr

Vnū hoc ſcio hāc meritam eſſe vt me
mor eſſes ſui
It is not vnknowen to the what ſorow I wolde
Haud clam te eſt quātus me dolor expe
rat. vel quāto dolore afficiebar.
The moder maketh moste of hyr yongiſt ſon
mater filiū natu minimū maxime ſemper
facit Terencius Siue hec te ſemper fe
cit maxime
wodmen luff or eſyre to be mich made off
mulieres cupiunt plurimi fieri.
Be ware thou ſay not oon word of me
Verbū vnū caue de me facias
Henſſ wyth ſorow
Abi hinc in malam rem
This mariage pleſe not me
He nupcie michi non ſunt cordi
I wott not what thou menyſte
Quid tibi vis neſcio Quis animus ti
bi ſit ignoro. Terencius Quid igitur ſi
bi vult pater.
There is allwey mich troble amonge ſhrewys.
multe ſunt ſemper turbe inter prauos.

who made all thatt trouble there amonge you.
Quis hāc turbā ſuſcitauit iſtic inter vos
It is harde to diſtepne hym.
Difficile eſt ei verba dare Terent. Cui
verba dare difficile eſt
I haue promyſed to go to london.
Lōdonias me pollicitus ſum iturum.
Be ware thou forgete this matere.
Caue ſhuius rei obliuiſcaris
I wo ſee whatt thei do.
Heuiſo quid agant
He is nott wele wyth hym ſelfe. or he is be ſide hym
ſelfe.
Non apud ſe eſt
He ſpake not oon ſoule wōrd to mē.
Non vnū mecū cōmutauit verbū Non
aſpere quicp locutus ē michi Non vnū
michi verbum fecit amarum
I feere me left he be wrothe wyth me:
Timeo michi ne ſuccenſeat
I ſay nothynge ȝ or all thynge ȝ lyke
Eque quicp nūc quidē narro. ſ. vel dico
Me ſemyth he was ſumwhat ſory or hevy.
Subtriſtis viſus ē michi aliquātulum

He ſayth that thou doyſte ouȳe lityll coſte about hi⁹ maryage.

Ait te nimium perparce facere ſumptuj ſuas circa nupcias

If thou com nott-on thyn owen peryll be itt

Si non veneris tuo periculo ſit

I am oute of pyll-or ſure.

Ego in portu nauigo

I ſhall tell the what muſt be doone

Referam tibi quid facto opus eſt.

Make redy-or ordeyn that muſt nedys be made redy or ordeyned.

Quod parato opus eſt para

I ſhall ſpeke wyth my maiſter of this mater

Ego p̄ceptorem meū de hac re conuenia

Thow cōmyſte wele-or in ſeſon.

Optato aduenis. per tēpus in tempore venis

I mett hym happely-or in gode ſeſon

Oportune hic michi fuit obuiam

If itt were for zour eſe profytt or auayle j wolde that ze ſhuld abyde hym

Si in rem aut cōmodum whis eſſet vellē

vos hic manere

I shall ese my mynde or hertt

Animo meo morem gessero.

Fare wele theyfor lett them go that wold ony debate be twix vs two

Valeāt qui inter nos dissidiū volunt

Gete you hens out of the wey for ye lett me

Vos hinc amolimini. Nam michi impedimento estis

It forsethy nott whedyr a woman do all thyngés auysed or vnauysed

Paululū interesse ex animo omnia vt fert natura an ex industria mulier faciat

And I had knowen itt I shuld neuyr haue sett foote hyderwarde

Si id scissem nūq̄ huc pedē retulissem

I am hyder vnhappily

Haud auspicato huc me appuli

I wolde thou shuldist doo it in dede that thou promysed in wordys.

Vellem re tandem cōprobares quod verbis sepe polliciꝰ es

Thow kepyste the olde guyse.

Antiquum morem obtines
I wott not how or by what mene I shuld plese or sa
tisfy you all.
Nescio quo pacto vobis omĩbꝫ satisfacere
rem. morem gerere m. placere rem.
All the matere is safe I now
Omnis res iam est in vado
what hast thou to do here.
Quid istic tibi negocij est
I am soore vexyd in my mynde.
Animus michi valde cruciatur
Be nott woode wrothe or angry so gretly
Ne sevi tantopere
See whedir he be aschamyd or nott.
Vidi num eius color pudoris signũ vsq; indicat.
I zelde me to the fadir.
Tibi me pater dedo.
Putt vpon me what charge so euyr thou wyltt I shall bere itt.
Quiduis oneris impone Impera ferã
He astieth but right.
Equum postulat
Forgiff hym

Da veniam ei
Iate me clere my ſelfe of this faute
Sine me expurgē huius crimīis
A lytell punyſhment for a grete defaute ys) now to a
fadyr.
Pro peccato magno paululum ſuppli=
cij ſatis eſt patri
Twoiſt thou to eſkape quyte or wyth oute hurte
Putas ne ita euadere impune
Bere eſily thy harme & it ſhall greue the the leſſe
Tu tuum malum equo animo feras et
id tibi minus moleſtum erit.
There is oon grudge or dout that maketh me cuyll
at eſe.
At michi ecia vnus ſcrupulus reſtat qui
me male habet.
Wn owiſt not thou what is be happid me
Neſcis quid michi obtigerit
In thi welth & proſperite forgete not me
Age me ſecūdis in rebus tuis reſpice.
Scolers ſhuld loue to gyder lyke as thei were bredyr.
Scolares mutuo amarent perinde ac ſi
fratres.
There is no thynge beltyr nor more laudabyll than to

ſubdue the teſtes of the fleſh

Nichil p̄ius aut fo:cius eſt q̄ p̄a uos carnis affectus ſuperare

I hadd leuyr dye

Mo:i me malim.

I fere me leſt my fadyr bere henyly that zisterday I wm not to hym

Vereo:ne illud pater meus grauius tulerit q̄ heri ad eum non ue̅m.

I luff the beſt allwey.

Tu ſe̅per apud me p̄imus es in amore

wold godd thou louydiſt me as do I the.

Vtinā eſſet michi pars equa amo:is tecū

wold godd this greuyd the as it doth me

vtinā hoc dole:z tibi itidē vt michi dolet

Vpon this wouenaunte o: condicyon I promyſe the

Hac lege tibi meam aſe̅rmgo fidem

He gaff me a gown to a rewarde.

Togā michi dono dedit. vel Donauit me toga

what is that that trobylleth the

Quid eſt quod te ſollicitat

Seiſt thou this in ernyſt o: in game o: in iape.

Serio vel ex animo ne als hoc an ioco
I am fully auysed thus to doo
Ita fateor verum est michi .
My brodyr was purposyd to com to towñ to daye.
Frater meus hodie se venturum esse ad
villam constituit
O goode godd what oon man is bettyr than anodyr.
Dij boni hõi homo quid prestat
How miche differens is be twix a wyseman & a foole
Stulto intelligens quid interest
Alas wherto am I brought
Hem quo redactus sum
Hast thou loste thi wytt & goode also
Simul ingemũ cum re amisisti.
Althow I haue right nought zitt I want or fayle right
nought
Nichil cum est nichil desit tamen om=
nia habeo neq; quicq̃ habeo .
Thei welcom me or are glad of my cõmynge .
Aduentũ gratulantur meum. i. ad uentui .
The matter is safe
Salua res est
All thynges alter or chaung̃ their tymes or all thyn
gis be chaungeable

Omniū verum vicissitudo est
I giff no force so that j may haue hyr
mea nichil refert dū pociar modo.
I stoode styll or styntrdd
Nestiti Sisto gradum.
Be sye feyre as men say. or haste sye so gude beute as thei say.
Est ne vt fertur forma.
Butt no thynge to to oure woord or in compyson of oure this.
Sed michil ad nostram hanc
Butt j shall bere the blame or faute
At em istec in me cudetur faba
He shall ley or putt all the voyte or faute on me
Omem hāc culpā in me transferet
Putt not the faute or blame or voyte aftyrwoord to me
Non conferas post culpā in me
Godd turne itt to goode
Dij bene vortant.
Itt is gouyn to hym that all that ye wolde plesith or is acceptabyll
Hoc datuz profecto illi est vt grata sint
que facit omnia

My maistew dowth me gwte thanke
Magnas michi gracias preceptor me⸗
us agebat.
He is a man of full few men. or that few men can or
ele or fauor wyth all
Homo est perpaucorū hominum
He angeryd me or made me wrothe
Is michi molestus erat.
There is no remedy ner helpe but this thynge allon
Hec res sola est remedio
Aquyte lyke agayn or as mich for as mich
Demq; par pari referto. vel Pacem ei re⸗
feras graciam
I remembrid it not or It com not to my mynde.
Non venerat michi in mentem
Schalt thou go ony wyderwerd.
Iturus ne es quopiam
Late vs abyde here by your lefe.
Licerat nobis pace vra hic manere
iij. dayes or or iij. att moste.
Biduo aut ad summū triduo
Assay hym whan thow wylt
De illo cū wlueris periculum facias
of

How knoyst thou but if thou assay.
Qui scis nisi periculum fecæris
Thei be the woerst peppll of the woeld that sett theie myndes to flatere.
Pessimum genus hominum est qui animos inducunt assentari
Eyde woele the house in myn absende
Diligenter domū curate dum abero
Looke that ze be at hoome.
Domi assitis facite
My systere is a lytell older than I
Soror mea q̄ ego maiuscula est
I am fourty zere olde
Annos natus fum quadzaginta
Sche & sithe lyf is syxtene zere olde no moore
Ea si viuit annos nata est sedecim non amplius
I hafe cōmon hyderte twyes now be wrothe if he will I shall nott com the thyrde tyme
Nūc huc vem secundo molestus sit si velit non hercle veniam tercio.
There is no thynge ordeyned in the place assigned
Quo in loco dictum est parati michil

eſt.
There is no man that I deſyre more to mete than the
Nemo eſt omnium quem magis cupio obuium michi eſſe q̄ te.
After ſoper ſupper oure cometh me anon
Poſt cœnam ſomnus ſtatim me opprimit.
Looke about wele that all be ſure.
Circumſpecta ſatim explorata ſint omnia
Barr the doore
Peſſulum hoſtio obde
The ferther it is the faſter latt vs haſte
Quanto longius eſt tanto ocius properemus,
Here muſt I abyde allon this .ij. dayes.
Biduo hic manendum eſt michi ſoli.
Thowgh I may not touche it I may ſe
Si non tangendi copia eſt videndi tamen erit.
The erde ſelfe ſheweth or telleth
Fides ipſa indicat
Set how froward a ſone hangemā maketh

Vide vt os sibi distorsit carnifex
If I hadd tarryed a litell whyle I hadd nott found hym at hoome.
Paululum si cessassem eum domi nō offendissem.
So or thus he arayed hym now to renn a way.
Ita iam adornabat fugam
I can nott gete onte the trowthe
Non possum verum exculpere
whatt is best to be doon nowe.
Quid nūc potissimū faciendum est
I am distreyued.
Data michi verba sunt.
This is a trew sayinge that men say comenly' whyth oute mete & drynke: bodily lust wyleth or abatyth.
Verum hercle hoc verbum est quod vulgo aiūt Sine cerere & libero friget venus
He sayth me wyth oute
Ne extrusit foras
He crakyth or spekith many grete wordyes
multa ac magnifica verba facit.
Butt & thei com to the dede he shall aby.
Verum enim si ad rem conferantur ea

pulabit.

A wyse man shuld assay all odyr meenys ar̄e than te werr

Omnia p̄ius experiri q̄ armis sapientem decet.

O goddys seith what wysdome ys mūche worthe

Dij vestram fidem quanti est sapere.

I com neuyr to the but that I go awey wyser

Nū quam accedo ad te quin abeam doctior.

Knowst not thou how it stondith wyth the

Sein tu tibi res sese habeat

If thou begyn hyre ony trobyll to day I shall make the to remembyr the place tyme and me euer after tyr.

Si quicquam hodie turbe hic feceris fa tiam vt huius loci dieiq; me iq; semper memineris

whatt hast thou to do wyth hyre.

Quid cum illa rei tibi est

The condicyon & disposicyon of wymen is whan ā mā will thei will not And whan a man will not than thei desyre moste.

Mulierum ingenii est Nolunt vbi ve

lis vbi nolis cupiunt vltro

Thow spakist vncertenly now ye now nay I know

Perplexe loqueris scio nescio &c̄.

I vndirstonde certenly

Compertum habeo. Certe comperi.

Dyd not I warne or tyrste the this whan I went a way.

Astuceine interminata sum tibi hinc abiens.

I am ashamed that I am disceyued thus

Dispudet sic michi data verba esse

I gaf me or tobe me to my fete as faste as I myght

Egomet in pedes. quantum queo me dedi.

I wowiste thou to go a way quyte.

Credin te impune abiturum.

Forgif me this oon faute yf euyr I offēde more slee me

Onam hanc noxiam mitte Si aliam ad misero vnq̄ occidito

Thow haste nott doon as thou owtiste to doo.

Non te dignum fecisti.

For thof I am worthy this rebuke zitt it was nott thy partt to do itt.

Nam si ego digna hac contumelia sum maxime. At tu maxime indignus qui facerẽs tamen

I dydd it nott by cause of rebuke but by cause of luffe

Contumelie id non feci cã sed amotis

Therfore y forgif the the more

Postrema nũc magis ignosco tibi

Be lese this on my feith he shall make sum brawlyng new ageyne.

Crede hoc mee fidei dabit hic aliquam pugnam denuo.

Thow shallt nott mokk vs for nenght.

Non impune in nos illuseris

How durste he be so bolde to do swyche a dede

Qua audacia facere tãtũ facinus audebat

whom abyde ste thou here

Quem prestolare hic

I can nott spike for feere or drede.

Lingua hesit metu

I cused hym nott to do itt.

Ne impulsore hoc non fecit.

Spike nott of thy selfe

Omitte. de te dicere

It is longe to com zit yauenture that thow thretyste
In diem istud est fortasse quod minas tare .
This reward or thanke haste thou of hym for thy labour or seruyce.
Hic pro illo munere tibi honos est habitus ab eo
So godd helpe me it is wele doon.
Ita me dij ament benefactum
This is now anodyr thynge that j am gladd of he is put oute.
Jam hoc aliud est quod gaudeo Alle pellitur foras
The les hope j haue the more j luff
Quanto minus spei est tanto magis amo.
Bringe itt aboute by prayour or by money
Perfice hoc precibus precio
Desyre of me what so euyr thou wyllt thou shalt haue thy desyre.
Quoduis donum a me & premium optato Ad optatum feres
I promyse the itt shall be soo

Do fidem ita futurum.

Here a vocede & whan ȝ haue ſaid if itt pleſe yow do it

Audite paucis quod cum dixero ſi placuerit facitote

I ſhall do moſte for myne owen cauſe what ſo euyr ȝ do for the.

Volo quicquid tui cauſa faciam id facere maxime cauſa mea

I go forthe neuyr ſo erly ner com home ſo late but that ȝ ſe the labour

Nūquam tam mane domo egredios ne qȝ tam ſero domum reuertor quin te laborare conſpicer

Thow ſeyſte no tyme nor tabiſt no hede to thy ſelfe

Nullū tēpus remittis neqȝ te reſpicis

Haſt thow ſo muche leyſoure fro thyne owen chargys that thou maryſt for odyre mennys maters tho that longe no thynge to the

Tantū ne ab re tua ocij tibi eſt aliena vt cures ea que michil ad te attinent

This is to my profytt do thou that thou haſte to do.

michi ſic eſt vſus tibi vt opus eſt facto facto.

Is it a p̄fyll to ony man to vex trobyll or angyr hym selfe

An cuiq̄ ē vsus hōim se vt cruciet

Take experience of odyr that may be to thy p̄fyll.

Periculū ex alijs facito tibi q̄ ex vsu sit

My mynde telleth me itt is not wele

Animus michi p̄sagit aliquid mali

Knowist thou nott the gyses of women It is a ȝere while they bembe them tyre them or array them

Nōstim mores mulierum dum moliuntur dum comantur annus est

A grete dede ℔ a notabyll may nott be doon wyth out p̄yll.

Non potest fieri sine periculo facimus magnum ℔ memorabile

Lese thyes thyngys ℔ go to the matere

Mitte ista. vel missa istec face atq̄ ad rem redi.

By assay thou shallt knowe

Experiendo hoc scies

Take thy plesure whyle then may. For thou knowist nott whedir thou shallt enyr ewstyr or nott.

Fruare dum licet nam nescias eius si sit

potestas poſt hāc an nūq̄ tibi.
I com in ſeſon the whych is beſt of all thyngys
Veni in tempore quod omnium rerū pri
mum eſt.
Sche tolt wyth the man craftily
Hec arte tractabat virum.
Thy ſaynge tolleth me what diſpoſicyon thou ārtt of.
Nam michi quale ingenium haberes fu
it indicio oracio tua
Men luff vs ſor our bewte
Forma impulſi noſtra amatores nos co
lunt.
whan bewte is worn a wey thai gif vsvp or tirne the
ir mynde or harte
Forma vbi immutata eſt Illi ſuum ani
mum alio conferunt.
Butt if we kuyde ſumwhat in the mene whyle for our
ſelfe we liff vnrechidly or as wymen forſaken.
Ni proſpectum interea aliquid nobis eſt
deſerte viuimus
Lyke as I ſe my ſon or ſor his frende gō euenȝelde and
help hym in his matres So it is right that we old
men ſhuld help gō to echē ſor odyr

Ita vt filium meum amico atq; equali
suo video inseruire & socium esse nego-
cijs Nos quoq; senes est equum sembz
obsequi.

I was born to grete wrecchydnes and sorowe.

Ex ingemo egregie ad miseriam natus
sum.

Longe tyme slaieth or taieth a way mennys sorowe
it is a cõmon seynge

Vulgo dici solet diem adimere egritudi-
nem hominibus

He flyeth or refuseth thy sight & presence for iealousie

Tunim fugitat conspectum propter pec
catum.

He dredith lest thy olde angyr or hardnesse moved or
mevyd.

Timet ne tua duricia antiqua illa adhuc
in te etiam sit

Thowe purueyist werst of all for thy selfe & hym also
if thowe shewe the so softe or esy & sone ouercõmyn

Pessime istuc in te atq; in illum consu-
lis si te tam leni & victo animo esse os-
tenderis.

See now wyth thyle fyppynge what wyne thei haue
dronken or wasted me
Vide pitissando modo michi quid vini
absumpserunt
This wyne is ouyr greue thatt is rypre.
Asperū nimis vinū hoc ē illud leuius.
I haue tamed or set a broche all my pypys or tunnys
Releui oīa dolia omnes serias
They shall soon ete the out of house.
Prope diem te exedent
I haue compassyon of thy goodys
Tuarum miserum est fortunarum.
The more lyberte or our owñ wyll we haue the watsse
woe are.
Deteriores oīes sumus licentia.
The ne cam no slepe in myn eye this nyght.
Somnū hac nocte oculis non vidi meis
Giff me thy honde or put forth thy ryght honde.
Tedo dexteram. i. porrige vel da.

Many con han see & can shyll of odyr mennys ma-
ters bettyr then their owñ
Pleriq; alienа melius vident & iudicant
quam sua.

The labour is leyd or put to me
michi tradita est prouincia
His soon fledd the contrey for pouerte as thowgh his
fadyr had no gode ne ryches
At quasi is diuicijs non abundet gna-
tus eius profugit inopia
Thies thyngis he shuld haue doon.
Hec facta ab illo oportebat
I knowe not wheyder he sayth this on game Jape or in
ernyste.
Jocon an serio ille hec dicat nescio
Itt giffeth me boldnesse
Addit michi animum.
Itt longyth nott to me to ly or Itt is nott my parte
to lye.
Non est mentiri meum
Itt shall nott happen ; trowe
Non vsu venet spero
I sey nott therfore now
Neq; eo nunc dico
Iuffers take to hert truely th at a mā wolde not trewe
Amantes aduertunt grauiter que non
cenſeas.

Do as thou owyst to do or thy part.

Officio sis functus tuo.

wyltt thou folow my foolysth wounsell

Vis tu homini stulto michi auscultare.

He setteth lesse by me

Jam michi minus minusq3 obtempe rat.

Consyder the mater wele or auyse itt wele.

Satis contemplare rem

why durst thou do ageyn my cõmaundment or my bydd yng or cry.

Cur aduersus edictum ausus sis facere meum.

It happenyd odyr wyse than j went.

Preter spem euenit michi

There is no thynge so harde but by labour it may be founde.

Nichil tam difficile est quin querendo inuestigari possit

I am so gladd that no thynge ercaftyr may make me sory.

Nulla michi res posthac interuenire

potest tanta que michi egritudinem affe-
rat tanta hec leticia obortа est
I giff ot zelde me all nowe to my fadere to be more spa
rynge and streyte re than he woyll
Dedo nūc patri me vt frugalior sim q̄
vult.
I am nott disteyned.
Nichil me fefellit
I am gladd that it yapped as thou woldeste
Illud tibi ex sīa obtigisse letor
Helpe thou me nowe ageyne ot do for me
Da te michi nūc vicissim
Non frende shyld ot must ser anodyrs pwfytt. ot a
man must that his frendis matir ot pwfytt be sett in
suyrte ot sauegarde
Amici rei est videnda in tuto vt collo-
cetur
Ietist me so woyth thy choppynge sqhynge
Siccine me interloquere
I trowe j latoure in veyne
Frustra opinor operā do vel sim
Undyrstondyst whatt j sey.
Tenes quid dico

Tell me the truth wth ys

Ita vt res se habet narrato

Here I wolle gretely of my selfe

Hic me magnifice effero.

I shall disceyue them wthe e say butt treuthe

Vera dicendo eos ambos fallam

He hangethe allwey in an hope

Cum spe semper animi pendet.

Kenn a pace.

Curriculo percurre

Day I am kept here gretely ageyn my will

Dic me hic oppido esse inuitū atq; seruari.

I shall disceyue them by sum mene

Aliquo eis pacto verba dabo

He shall hope his woste wele lyssid by their gōeynge a way.

Sperabit sumptum sibi leuatum esse earum abitu

If thou be wyse save as thowe thou knowist nott

Tu si sapis quod scis nescis.

Me semys thou hast talkyd I wot nott whatt wyth his fadre.

Videre egisse iam nescio quid cum illius patre.

Com hydere that ȝ may ſtrooke thyn hede

Accede ad me vt tibi caput demulceam

I ſhall do the a gode turne ȝ lif for this dede

Faciam tibi aliquid boni. ſi vixero pro hac re.

Thow art prowde that itt happed after thy will & intentt.

Gloriare euemisse hoc tibi ex sententia

I giff the this for euyre

Hoc tibi perpetuo do

There is no thynge ſo tyght or eſy butt that it is hard if a man do itt agenus his voyll.

Nulla est tam facilis res quim difficilis sit si inuitus facias

Thow mokhiſt or japiſt me

Iudis fortasse me.

Doo as he biddeth the do a ſpyne lytell

Quod imperabit facito loquitor pauscula.

All odyr thyngys left or ſett a ſyde I muſte giff me to my booke

Michi nunc relictis rebus omnibus in cumbendum est libris
Than j shall luff the wchan Jwndirstonde that thow haste amendid thy condicyonns.
Tum te amore prosequar cum te resipisse intelligo.
This matere is now in honde
Ea res nūc agitur ipsa
He labouryth for is frende
Amico operam ille dat suo
I am wowthe wyth my selfe for a cause
michi ipsi nunc merito succenseo
I am fwo my selfe for angyre.
Pre iracūdia non sum apud me
Latt hym go wyth sorow, wohider he wyll
Imo abeat multo malo quouisgenciū
Rathere than he brynge me to nede and powerte
Pocius q̄ redigat me ad inopiam
Thow shallt forgiff afftyr & haue no thanke
Ignosces tamen post & erit ingratum
Latt me ese myn mynde
Sine me meo animo morem gerere.
He taketh me forthis mohhynge & spottynge stohis

p ij

Putat me sibi pro ridiculo & delectamē-
to esse.
Thou shallt haue mete & drynke and a house to com to
Tibi victus & vestitus erit & quo in tec
tum te recipies.
All modyrs helpe their sonnys offendynge ageyns the
ir faders
matres omnes filios in peccato adiutri-
ces in paterna iniuria solent esse.
I beleue hym not.
Nichil fidei illi habeo
I muste now tell all ageyn hole.
michi iam ad integrum eadem redibit o-
racio.
He hathe no fawte but thou haste the same.
Illi michil vicij est relictum quin itidē
sit tibi.
Be leue not this.
Ne istud in animum inducas tuum
Sett the nott so frowardly.
Ne tam obstirma te
Thus thynges at begynnynge are harde while a man
knowith them nott after a man knowith them they be

vtrany light or esy

Hec dum incipias grauia sunt dumq; ig
nores Vbi cognoueris facilia

He tabeth is ease or plesure

Animo obsequitur suo

I am mucht trobled wyth a matere

Ona re multum nunc sollicitos

Thy bwdyr is full vnlyke to the of disposicyon or con
dicyon.

Tuus frater adeo tibi dissimili est studio
vel ingenio

They liff nott longe that lif esily aftyr the gode wyse

Qui clementem vitam vrbanã atq; ocis
um sequntur senectutem non vident

He broght me vp of a chylde

Eduxit vel educauit me a paruulo.

I am mucht bounde to hym or beholden

multum ei debeo. multum ei deuinctus
vel obnoxius sum.

In huntynge and hawkynge I take my sporte plesure
or make me mery

Venando & aucupando me oblecto

I haue brought my son in vse that he hyde nott fro me

that zouth doth & odyr doo vnknowynge thyne faders
Ally clanculum patres que faciunt que
fert adolescencia ea ne me celet consuefeci
filium.
For yf that is wont to lye & dare begyle his fadere shall
dare bettyr distreyue odyre.
Nam qui mentiri aut fallere insueue=
rit patrem aut audebit tanto magis au
debit cetewos.
Itt is bettir to holde chylder vndir wyth shame & gen=
tilnes sofnes or esynes than be fere or dwce.
Pudore & liberalitate libewos retinere fa
cius esse credo ꝙ metu.
My brodyr & I aggre not in thys
Hec fratri mecum non conuenunt.
Thow arayste hym onyre gayly.
Destitu mimio indulges
He errethe or is out of the way after myne dyn=yon
or Jugement
Errat longe mea quidem sentencia
A fadere shulde vse his chylde to do wele by his own
will or of his own accorde rather than by dwce.
Hoc patrium est pocius consuefaxre fi

lium ſua ſponte recte facere potius q̄ ali
eno metu
This is the differēce by twix a fadyr & a lorde
Hoc pater ac dominus intereſt
I trowe yr will chyde nowe as yr is wont to do.
Credo iam vt ſolet iurgabit
Itt is in euery mannys mouthe or All peppll ſpke
therofe or of hym.
In ore eſt om̄i populo
Thou wontiſte it for a prayſe that thou didiſte for nede
Tu laudi ducis quod feciſti inopia
I haue worn my gowne it muſt be cloutydd or pacchyd
a geyn̄.
Diſcidi michi togam reſarcienda eſt.
I will not ſhewe that I am wroth
Ne egre pati oſtendere nolo
I trowed that yr had cled his zonthe or abatyd
Sperabam iam deferbuiſſe adoleſcen=
tiam.
Now yr begynnethe new āgeyne
Nunc autem de integro inchoat
Do not ſo that thou be betyne
Non cōmittas hodie vt vapules

I trowe I ſhall not ſo do that ye ſhall haue ā mꝰe to
be wrothe wyth me

Spero me non ita cõmiſſurum' vt iure
michi ſuccenſeat

Thowe canſte neuyre make amendys to me in wordys
that thowe haſte hurte me in dede.

Neq; tu verbis vnquam ſolues quod
michi in re male feceris

I ſhall ſue my right.

Ego meum ius proſequar

I ſhall ley my ꝺe this ſyſte on thy chylꝺe anon

Hiç pugnus continue tibi in mala ſhe-
rebit.

I wolde thou durſte aſſaye

Iſtud ego vellem experiri audeas

whatt haſt thou to do wyth me.

Quid tibi rei mecum eſt

whatt thyuge may turne the to huyte hyre

Que res tibi vertat male hic

Thowe ſhaltt haue as mucꝫe ſhyuere

Argenti tantum dabitur tibi

Cuyſe the ꝺe talꝫe auyſement tyll I com agẽyne.

Deliberes hoc dum ego redeo

I ſhall make hym that ye ſhall be ſayne to talꝫe the mo

ney or ſyluer

Cupide iam accipiat argentum faxo.

And he ſhall ſay that he is wele eait wyth all or wele content or wele apayde.

Atq; ecia vt dicat bene ſecū eſſe actum.

Thou ſhaldiſte haue pleſyd the ȝonge man.

Adoleſcenti morem geſtum opoꝛtuit

Itt is gret wynnynge or auayle ſumtyme to forſake money.

Pecuniam in loco negligere maximum interdum eſt lucrum

If thou haddiſte forgeue hym a lytell of thy dewte or right & hadſt pleſyd hym thou ſolyſth man he wold haue gouen the dowbyll therfore

Si huic de tuo iure concæſſiſſes paulu ſ lum atq; ei eſſes morigeratus hominuꝫ homo ſtultiſſime iſtud tibi feneraret.

I by no woo preſo dew or ſo gret pryce.

Ego ſpem precio non emo tanto.

Mannyſt not theu ſede men foꝛthe.

Neſcis meſcere homines

Thowo cōmyſt nowo ewyn at poynte.

In ipſo articulo iam venis.

My hede is all ſwo ollen wyth buffetes

Colaphis tuber eſt totum caput.

Thowo ſhalt kun me thanke or ſay I am kynde and luſ fynge to the.

Gratum eſſe me dices

Thowo haſte nott hadd my frendſhyp a fore thys tyme.

Nō vſus es ante hac amicicia mea

I can neuyr ſay ſo mucke of the but thy vertu is more

Nunq̄ ita magnifice quicq̄ de te dicam id virtus quin ſuperet tua.

For my pfyt wele or auayle the left all thynges.

Omnia ſibi poſtponenda putabat pre meo cōmodo.

All the matere is in ſuyrte

In tuto eſt omms res.

I am a ſhamyd to prayſe the to thy face

Verecor coram te laudare.

Leſt thou deme j do it by cauſe of flatrynge more than of thankynge

Ne id aſſentandi cauſa magis q̄ habe am gratum me facere exiſtimes

This I am ſory fore

Hoc michi dolet

The matere is cõmon to that poynt

Res in eum locum redijt

Make the mery wyth hym or take thy sport or plesure. wyth hym in the meue whyle

Tu cum illa te intus oblecta interim

Latt vs spende this day merely

Hilarem nunc sumamus diem.

I trowe it shall be wele.

Recte fiet spero

He failyth neuyr oon day but that he cometh hydere.

Nũquam vnum intermittit diem quin huc veniat

I am so wrothe that vneth I may here or haue my mynde.

Vix sum compos animi Ita ardeo iracundia

There is no thynge that I hadd leuyr than to be wyth hym.

Nichil ẽ quod malim ꝑ whiscũ esse

He hathe putt owt of spyde all his wrathe ageynst me.

Iram in me omnem euomuit.

Take thy hett to the

Animum rectipe.
He is be cõm a ſtrenugere to vs
Alienus factus eſt nobis
Thou metiſte me in gode ſeſou
Opportune te obtuliſti michi obuiam.
what may a man beleue or whom now a dayes
Quid credas aut cui credas hoc tempore.

He ſhall deny itt.
Ille in infcias ibit
In ony manere wyſe itt is nede full to kepe ſecrete.
Quoquo pacto tacito opus eſt
The matere can or may not be in woreſſe caſe than it is
Peiore in loco res eſſe non potest ꝙ in quo nunc ſita eſt
Be take or delyuerd itt to hym and thou wiltt haue of ny thynge wele kept.
Huic mandes ſiquid recte curatū velis
Itt is wyſedome nott oonly to ſe that is a fore owre fe te but alſo tho thynges that are cõmynge.
Aſtud eſt ſapere non quod ante pedes modo eſt videre. Sed eciam illa que

futura sunt prospicere
I am ashamede of my brodyr e yrthe or sory also
Fratris me quidem pudet pigetq3
Euery man as he woyll haue his childe so he is
Vt quisq3 suum vult esse ita est.
He went vpon his brodyr chydynge.
Adortus est iurgio fratrem.
He com vnbywarse as the money happed to be told
or was in tell nge
Nā vt numerabatur forte argentum in
terruenit homo de improuiso.
After that a man is: so behaue the.
Vt homo est. ita morem geras
we haue suffide to gydere of childere
Amicitiā iā inde a pueris habuimus
I knowe noon euyll by hym openly
Haud scio mali quod ortum ex hoc sit
publice.
A frem man or a strangere sowoth itt and the fadere
sett itt at nought.
Jo illi nunc dolet alieno patre is michi
lipendit
He hathe doon nowdir as a gode man nere as a gentill

man owyght to doo
Neq; boni neq; liberalis functus est of-
ficio viri.
Seist thou this for certeyne.]
Pro certon hoc dicis. i. pro certo ne
Iatt hym haue voyth gode voyll that is right
Quod ius cogit id voluntate impetret
we were brought vp to gydere of lytell chyldre
Vna a paruulis nos educati fuimus
All that right is to be doone shall be doon.
Fient que fieri equm est omma.
This shall growe to sum grete hurte
Hoc profecto euadet in aliquod magnū
malum.
Night am vpon me er than j myght ō hydere a geyne
Vtius nox oppressit me quam huc re-
uerti possem.
whan he is moste hoote or angry or vowthe I make
hym as meke as a shepe or a lambe.
Cum feruet maxime tam placidum p̄
ouem reddo.
He luffethe wele to here the prayſed
Laudari ex te audit libenter

He wepith for Joy as it were a chyld or the teris fall from hym

Homini ilico lacrime cadunt quasi puero pre gaudio

I can fynde hym no where.

Illum nusq̄ inuemo gencium.

I trow I was born to suffyr sorowe

Credo me esse natum ferendis miseriis.

There may no man abyde or dure here & it be thus.

Non hercle hic quidem durare quisquā si sic sit potest

Be litell & litell I shall dryue forthe this daye

Paulatim hunc producam diem

I fynde no thynge wherfore I shulde be prayse so gretely in this matere I do butt my deute or my parte

Ego hac in re nichil reperio quam ob rem lauder tantopere. meum officium facio.

I haue wele lyghted my mynde

Animum michi bene leuaui

They that are in litell prosperyte are gretely suspicyous.

Omnes quibus res sunt minus secun-
de magis sunt suspicioſi
Thei take all thynge to rebuke
Omnia ad contumeliam accipiunt
I haue no leyſere now to ſpeke to the or I may tend
to the.
Non ocium michi nūc est vel datur ver
ba tecum facere.
Thow haſt ſeruyd me vngentilly
Inhūamter vel illiberaliter michi feciſti
vel vicē michi retuliſti vel rependiſti
Thow haſte wele born the or quytt the manly.
Probe te geſſiſti vel fortiter
I allowe thy doynge
Factum tuum approbo vel laudo.
This greueth hym euyll
Hoc male habet virum
I kepe to be in no mannys daunger
Cupio nemini obnoxium me esse. Nul
lius imperio subesse cupio
It is an olde bywarde all thyngis are cōmon amongē
frendys.
Vetus verbum hoc quidem communia

amicoꝝm esse inter se omnia.

This vonvyse age gyueth olde men thei be besyde to gete gode than nede is

Solū hoc vnū viciū affert hōibꝫ senectus. attēciores sūt ad rē oēs ꝙ̄ sat est.

Moobe vp merely

Experge frontem

I shall make hir as parched & blakk as a wole.

Tam excoctam atqꝫ atram reddam ꝙ̄ carbo est

There is no thynge better to a man than esynes mekē nes or patience

Facilitate nichil ē hōi melius neqꝫ clemēcia

He hath allwey ledd his lyfe in ese & welefare

Ille semper egit suam vitam in ocio in conuiuijs.

I haue wonē my life to gete or to do mūche for them

Illis vt ꝙ̄ plurimū faceꝝm contriui in quirendo vitam meam

Now in myn olde age this thank I haue of them for my labour hate,

Nunc exacta etate hoc fructi pro labore ab ijs sero odium.

I desyre also to mucke māde of & set by.

Ego quoq; amari & me magnī pendi postulo.

If it woyll be woyth giffynge and faire spekynge I shall nott be behynde.

Si id fit dando atq; obsequendo animo non posteriorib⁹ feram.

He is a prouyde or a truisty seruannt that taketh care for his maister or lorde.

Is michi est profecto seruus spectatus satis cui dominus cure est

And therfore if it happ̄ I will gladly do the good turne

Et tibi ob hanc rem si quid usus venerit libens bene faxim

I tary for the mynstrell & hym that shulde syngē.

Michi mora est tibicina & hymeneū qui canat

woyltt thou do after me leue all this

Vis tu michi auscultare. missa hec face

I gete me thanke or fall in to fauoure

Ineo graciam

Thow playst the fole.

Ineptis.

I thanke you all & spetially the

Oīnibꝫ grām̄ habeo'& ſeoꝛſum tibi
Itt is full euyll cedeyned that they'that haue leſſe ſhall
allwoey giff to ryche men.
Quā mique cōparatū ē vt hi qui minus
hn̄t ſemper aliquid addant diciotibꝫ.
I haue ſpared of myn owu mete to giff the
De proptio cibo cōparſi vt darem tibi
Art thou a ferde to gif hym wordis to kepe that haſte
proued his trouth in money kepynge
Cuius tu fidem in pecunia perſpexeris
verbis ei verba credes.
Thowo haſte taken a gre labour e
Prouinciam cepiſti duram
It is a ſoly to ſpurn ageyns the pryk.
Inſcicia eſt aduerſum ſtimulum calcꝫ
Gif me leue to looke vpon thy wooke.
Fac michi copiā inſpiciendi libꝛū tuum
Lend me the copy of thy venlys
Regularū tuarū exēplar michi accōmoda
what ſo euyre harp fall we moſte ſuffyre michelys
Quod foꝛs ferat ferendum eſt equo a=
mimo.
That is a mayntys part

Istud viri est officium

I truste all vpon my selfe

In me omnis spes est michi

He hathe right nowght to giff butt clene hoore.

Quod det michil hꝫ nisi spem meram

woyltt thou ony odir thynge woyth mie

Nunquid aliud me vis.

I woyll no thynge but that thowe sare wole

Nichil aliud volo nisi vt bene sit tibi

It shuld haue bene heny to me a whyle butt I shuld nott haue hadd this daily heuyneſſe or this daily heuyneſſe shuld nott haue vexid my mynde

Fuisset illud egre michi aliquot dies at nō quotidiana hec cura augeret animū

Wdyr are heuy or euyll at ese by cause thi woante that thi luff Thou art sory for thou haste so muche.

Alys quia desit quod ament egre est tibi quia supereſt dolet

Thowe art harpy but for oon thynge faileth thi mynde or hert that shulde take it at worthe

Beatus es in vnum hoc desit animus qui moleste istec ferat

If thou haddist to do woyth hym that I haue to do woyth than thou shuldist know

Quod si tibi res sit cum illo qui cū mi
chi est tum sencias
Fortune helpeth boldemen or hardymen
Fortes fortuna adiuuat
If he se the ferefull he shall deme thow haste won amysse
Si senserit te timidum esse arbitrabitur
cōmeruisse culpam
wherto loose we our labowre in vey ne.
Quid conterimus operam frustra.
Answere hym worde for worde or as muche for as my
che. lyke for lyke
Verbum verbo par pari respondeas
All men in pwsente muste thynke by what mene or
how thei may suffyr aduersite.
Omnes cum secūde res sūt tā nē max
ime meditari secum opostet quo pacto
aduersam erumnam ferant
Thow blamest me sauteles
Accusas me immeritissimum
There is no thynge more esy than to say a worde
Nichil est facilius dictu
Itt is esyere to say than to do
Facilius multo est dictu ꝙ factu.

Ye may nott thanke the after thy deſeruynge
Non ſatis pro merito tibi ab illo gratia referri potest
Ye ſee what caſe the matter ſtondeth
Videtis quo in loco res her ſit.
I wolde thou ſhuldiſte do t; at were for thy profyte
Ego q̄ in rem tuam ſint ea velim facias
Many men many opinyons Euery man hath his guyſe
Quot homines tot ſententie Suus cuiq; mos eſt
I ſee hym com hydere
Ipſum video huc ſe recipere
Thou ſyngeſte alwey oon ſonge.
Eandem ſemper cantilenam cantis.
How muche money haſte thou nede of.
Quantum opus eſt tibi argenti
He is a ſyngleye man or frende or is the man
Hic ſolus eſt homo.
I ſhall tell the by the waye
Dicam tibi in itinere
Nowe gete the hence
Modo te hinc amoue
His londe is leyde to morgage or plegge for .c. pownd

Ob rem̄ libras ager eius oppositus est pignori

There is no thynge butt it may be made ēuyll or peyred wyth yll tellynge.

Nichil est quin male narrando deprauari potest

A woman is more acordynge to a woman:

mulier mulieri magis congruit.

It was made of accorde be twyxt them how they shulde sprhe.

Composito factum est inter eos quomodo loquerentur.

Eydere is plesyd wyth odyr or eydere plesith odir or luffeth odir

Vterq; vtriq; est tordi.

Thow beleuyste me but a litell

Parua michi apud te fides est

Godd see to vs.

Deus nos respiciat

I may by no mene gete me owt or delyuere me of this troubylles.

Ego nullo me possum pacto euoluere. ex his malis vel turbis.

I wold not go home now but if I hoped to have thank
Neq; me domū nunc recipere nisi michi
esset spes ostentata gracie habende
we went home the right waye
Recta domū sumus profecti
were ye a fere lest I wold not do that I had prom
sed oonys
An verbamini me non id facerem quod
recipissem semel
I left all odre thynges & put a bank as it was right
Nā oēs post habui res vt par fuit
It is no right that I be disceyued forsowe
Non est equm propter vos me decipi
we forgiff the the sylueer that thou haste
Argentū quod habes tibi cōdonamus.
peraduenture on euyll thaste disceyse you me wyth
childysh sayinge
Quid vos malum me ludificamini inep
ti vestra puerili sentencia
I will I will not take it vpageyne I say & vnsay itt
Nolo volo volo nolo sursum cape tedo.
Quod dictum indictum est Quod mo
do erat ratum id irritum est.

Lohe that thou hãue a bolde & a manly hert or mynde

Animo virili presenti vt sis para.

It shall be mowe esy that we tell itt for sye most nedys hew of odyr ellys

Hũc quod ex ipa ex alijs audituꝝ sit id nosmet indicawe ipsi placabilius erit

Be of gode cheve I shall brynge zon att o on ageyne or in to luff.

Bono animo es · Ego redigam vos, in graciam.

I shall make hyr so wrothe or angry wyth the thatt thou shaltt not slebe or quenche hyr angour thof thou dropp all to terys

Hisce ego illam dictis ita mœnsam dabo vt ne restingnas lacrimis si exstillaueris

Certey nly I muste cry than.

Enimuero vox opus est

Stopp his mouthe.

Os illi oppræme

what is this trobyll

Quid istuc turbe est.

Itt is nott for nought that thow art so a ferde

Non pol temere est quod tam times

Sye hath oon thynge that whyle sye lyueth sye ⁊ may chatt it at hys eese

Habet hec ei quod dum vinat vsq; ad au rem obgannat

Now sithen itt can not be vndone wyth chydynge or blampnge forgiff hym

Verum quando iam accusando fieri in= fectum non potest. ignosce.

Thynkiste thou so euyll doon or vnwesethy that thy son a zonge man haue oon lemman and thou haste .vj. wyfes. & art nothynge asshampde

Adeon hoc indignum tibi videtur filius homo adolescens si habet vnam amicaz Tu vxores duas michil pudet

I putt all to his Jugement

Eius iudicio permitto omnia.

How ofte swaryste thou to me that euery man myght beleue as longe as sye lyued neuire to wedd wife.

Quociens iurabas michi vt quiuis fa= cile credere posset nūquam illa viua vxo rem te ducturum

woo is me why haue not I thi bruke and age or thow my wyll myde or hert

Heu me miseram Cur non aut istec mi
chi etas ,estq; forma aut tibi hec sentencia
I desyreth oft tymes to wm home
Sepe domum redeundi desiderium me
cepit.
I shall tell the And thou wiltt spromyse me to kepe
wunsell.
Si michi fidem das te taciturum dicam
Many a day fyrste thei acorded wele or there was agr
de acord be twix thom
Primum dies compluſculos bene con
uenebat inter eas.
All the faute lyeth in the
In te omnis heret culpa
I shall not de ageyn thi wyll
Non tue libidini aduersabor
Faders shuld be esy and tendyr anemste theire chylder
re but not so muche that their tendyrnes corrupt their
mynders.
Parentes in liberos faciles esse oportet
Sed non adeo vt eorum facilitas corru
pat eorum animos
If there by ony faute on owre party tell itt oute

Si quid peccāti a nobis eſt prōfer.
I am nott fawty that thow blamyſt me of ſo god help me or luf me
Ita me diȝ ament quod accuſas ſum extra noxam
Thei vom hyderwoed
Horſum pergunt.
Said not I that ȝe vvold take thȝr matere hȝuyly.
Dixim hanc rem egre laturum eſſe eum
Ye veenyth I ſhuld pray hym now
Is nūc me ſupplicaturum putat
Ye be proude by cauſe a litell mony is cōmon to zowe
Quia paululuȝ vobis accreſſit pecunie ſublati ſunt animi
Iatt hym auyſe hym and tell me to day vohedie ȝe will or nott..
Deliberet rēnūcietqȝ michi hodie velit ne an non.
If thou haue itt not anodyr ſhall.
Aliȝ ſi tibi non ſit erit
I am full now of thies meetys
Satietas iam me tenet horum ciborum.

This matere greuëth nott me les than the.
Hec res nō me minus male habet q̄ te.
He saith pleynly the treuthe
Plane hic diuinat.
Thow shaltt put them owt of wanhope and thy selfe of suspicyon.
Illas & errore & te suspicione exsoluès.
Tom neve I wold sprue wyth the a lytell
Ades dum paucis te vlo
I shall wayte vpon zou.
Dabo operā vobis Obseruabo vos Obse quiū vobis prestabo meum
I wryte the boldlyere to the that I truste the
Eo liberius ad te scribo q̄ tibi fidē habeo
Maist thow fynde in thy hert to byleue hym
Potes animum inducere huic credere vel fidem habere.
I truste to godd not so to do that i shall displese ony man.
Spero me non cōmissurum vt aliquem offendam.
I fare the bettyr that ze fare wele.
Si bene habetis ego melius habeo. Si vales bene est ego vero valeo

we fare euyll or hardly at home

Male vel parce domi viuimus. Tenuis nobis victus domi est

we fare as we may not as we wold

Vt quimus viuimus quando vt volumus non licet

Thou takist all the beste & leuist me all the werste

Optima queq; capis michi pessima queq; relinquis

Itt longeth to a gentillman to be free and liberall of his purse or expense.

Conuenit virū nobilem vel ingenuū in expensis esse liberalem.

Beggers care for no thynge but for their loggynge

Nulla cura ē mēdicis nisi de hospicijs

I shall be wele at ese if it happ me to fall in to my maisters fauore

Bene michi erit si p̄ceptoris mei gracia mihi contingat

He that hathe I now of mete & drynke & clothynge hathe no nede of odyr thynge

Cui satis est victus & vestitus ei nulla alia re est opus

Thow art ryche than men wene.
Dicior es opinione hominum
I am wele delt wyth all or intretyd.
Preclare mecum agitur
I holde me wele apayde or contente
Gratum habeo vel ratum habeo
He muste be esyly intretyd or delt or faryd wyth all
Placide vel leniter tractandus est Aut cum illo agendum est
I cherisy or make to mykell of my selfe
Nimis michi indulgeo
He giffeth hym all to ydylnes slouth slepe ande odyr vyces.
Indulget se totum ocio inercie somno & vicijs alijs
This esynes or tendirneste muste be aste awey.
Eicienda hercle est hec mollicies animi.
It is not myne ese to stonde bare hede
Non est michi commodum nudo stare capite
This oon ese we haue here
Ex hoc loco hoc capimus commodi

I haue done muche for the and zitt thow kannest me no thanke therfore thow art nought to do fore.

Quanꝯ de te bene meritus nullā tamē mihi grām habes Quare nō dignus es in quem bñficia conferantur.

Gode men fayle or want no thyng For why at so euyll thy haue thei holde them contente

Bonis viris nichil deest Nā quicquid illis fuerit gratum habent.

Recōmaund me to my maistere & grete wele all my fre lawys & frendys I pray the.

Preceptori meo cōmendatū me dicas vel facias Cūctos qꝫ sodales & amicos meos nomine meo sa lutes ow Wel ius be saluere

Fare wele and godd be wyth zowe

Dobiscum deus. Dominus tecum Vale. Valete. Ad deum.